GALERIJA BOŽIDAR JAKAC | MUZEJ MODERNE IN SODOBNE UMETNOSTI

STRATEŠKI NAČRT

GALERIJE BOŽIDAR JAKAC KOSTANJEVICA NA KRKI

2026 – 2030

Pripravil: Goran Milovanović, direktor

Kostanjevica na Krki, februar 2026

Vsebina

1. Podatki o javnem zavodu Galerija Božidar Jakac 4
- uvodna pojasnila in izhodišča 4
1.1. Organi javnega zavoda 5
1.1.1. direktor 5
1.1.2. Člani sveta javnega zavoda 5
1.1.3. Člani strokovnega sveta javnega zavoda 5
1.2. Lokacije na katerih GBJ opravlja naloge javne službe 5
1.3. Pravne podlage za delovanje Galerije Božidar Jakac 6
2. Kratka predstavitev 7
2.1. Izhodišče 7
2.2. Nekdanji cistercijanski samostan kot kulturni spomenik – zgodovinski pregled in umestitev galerije 7
2.3. Vsebinska izhodišča in razlogi za ustanovitev Galerije Božidar Jakac 8
2.4. Poslanstvo Galerije Božidar Jakac 9
2.5. Zbiralna politika Galerije Božidar Jakac 10
2.6. Organizacijska struktura javnega zavoda 11
2.7. SWOT analiza stanja 12
3. Evalvacija dela v strateškem obdobju 2021 - 2025 15
3.1. Kratka vsebinska analiza delovanja in izvajanja državne javne službe 17
3.1.1. Projekti, ki so pritegnili največje število obiskovalcev 17
3.1.2. Prikaz števila plačanih vstopnic po letih 18
3.1.3. Najbolj pogosta ciljna publika, trendi in nihanja 19
3.1.4. zunanji izvajalci 20
3.1.5. prihodek iz vseh dejavnosti 20
3.1.6. Odhodki 20
3.1.7. Stanje objektov 24
4. Strateški načrt za obdobje 2026 – 2030 25
4.1. Programske usmeritve in obseg programa 26
4.1.1. Evidentiranje 27
4.1.2. Inventarizacija 27
4.1.3. Digitalizacija in napredne tehnologije 28
4.1.4. Konserviranje in restavriranje 29
4.1.5. Razstavna politika 30
4.1.6. Nadaljevanje in razširitev pedagoških in andragoških programov. 36
4.1.7. Ciljne publike in razvoj občinstva 39
4.1.8. EU projekti 40
4.1.9. Mednarodno mreženje 41

4.2. Organizacijske usmeritve 42
4.2.1. Celovitost 42
4.2.2.Pocenitev stroškov 43
4.2.3. Povečanje prihodka 43
4.2.4. Viri financiranja 44
4.2.5. Promocija 44
4.3. Investicije 45
4.4. Kadrovski načrt 46
5. Dolgoročni cilji in kazalniki 47
5.1. Prostorski 48
5.2. Kadrovski 49
5.3. Programski 50
6. Uveljavitev strateškega načrta 51

1. Podatki o javnem zavodu Galerija Božidar Jakac

- uvodna pojasnila in izhodišča

Galerija Božidar Jakac (v nadaljevanju GBJ) je javni zavod s področja varstva premične kulturne dediščine, ustanovljen leta 1974 s poskusnim delovanjem, leto kasneje pa je Občinska kulturna skupnost dne, 24.12.1975 izdala Sklep o ustanovitvi Galerije Božidar Jakac. Zaradi sprememb sledijo še: Sklep Občinskega sveta Občine Krško o ustanovitvi javnega zavoda Galerije Božidar Jakac štev. 028-16/97-1/18 z dne, 11.12.1997, Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac, Ur. list RS, štev. 108/2003).

V letu 2016 je po dolgotrajnih postopkih v tripartitnih pogovorih Občine Kostanjevica na Krki, Občine Krško in Vlade Republike Slovenije prišlo do dogovora in pravne izvršitve Odloka o ustanovitvi. Ustanoviteljici sta Občina Kostanjevica na Krki in Občina Krško, ustanovitveni akt: Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki (Ur.l.RS 36/2016) in Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki (Ur.l.RS 2/2024). Način delovanja pa določa Odlok o ustanovitvi skupnega organa Občine Kostanjevica na Krki in Občine Krško za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnem zavodu Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki. Uradni list, št. 63/2016, 20.5.2016.
Galerija Božidar Jakac je vpisana v register pri Ministrstvu za kulturo RS, štev. 6211-50/2009/1 in ima pooblastilo za izvajanje javne službe, št. 621-10/2022-3340-31, za izvajanje likovne dejavnosti na območju Dolenjske, Bele krajine ter Posavja, ter Pogodbo o oddaji nepremičnin v območju gradu Kostanjevica s samostanom in galerijo na prostem - Formo Vivo (EID 1-08766) v upravljanje Galeriji Božidar Jakac št. 3340-24-000001 z datumom podpisa 1.10.2024 za obdobje 5-ih let. Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK-I) Uradni list, št. 77/2025, 7.10.2025 v kratkem pričakujemo aneks k pogodbi, ki bo skladno z zakonom upravljanje Galeriji Božidar Jakac podaljšal na obdobje 20-ih let.

Še vedno smatramo, da bi bila glede na status in vlogo javnega zavoda Galerija Božidar Jakac v slovenskem prostoru najustreznejša rešitev tripartitna pogodba o ustanovitvi med vlado RS in obema občinama. Predvsem zaradi dejstva, da se galerija nahaja v enem najpomembnejših kulturnih spomenikov, ki je v državni lasti, kot tudi zaradi pomena zbirk in velikosti muzeja.

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC KOSTANJEVICA NA KRKI

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC
Grajska cesta 45, 8311 KOSTANJEVICA NA KRKI
Telefon: 07 49 88 140; 49 88 143
Matična številka: 5007593
Davčna številka: SI82533105
Številka TRR: SI56 0139 7600 0000 311 Banka Slovenije
info@galerija-bj.si
www.galerija-bj.si

specialni muzej za likovno dejavnost – šifra dejavnosti po SKD: 91.020
Številka vpisa v razvid muzejev: 6211-50/2009/
Številka pooblastila za izvajanje državne javne službe.: 621-10/2022-3340-31

1.1. Organi javnega zavoda

1.1.1. direktor

Na podlagi javnega razpisa je Skupni organ Občine Kostanjevica na Krki in Mestne občine Krško za izvrševanje ustanoviteljskih pravic občin v javnem zavodu Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki na 7. korespondenčni seji, dne 26.8.2021, za direktorja Javnega zavoda imenoval Gorana Milovanovića za mandatno obdobje od 1.9.2021 do 31.8.2026.

1.1.2. Člani sveta javnega zavoda

Svet javnega zavoda je bil na podlagi Odloka o ustanovitvi Galerije Božidar Jakac konstituiran na ustanovni seji 18.2.2024.
Trajanje mandata je od 18.2.2024 do 17.2.2027.

Predsednik: dr. Andrej Smrekar (predstavnik Občine Kostanjevica na Krki)
člani: mag. Alenka Kušević (predstavnica Ministrstva za kulturo), Žiga Kump (predstavnik Mestne občine Krško), Gorazd Šoštar (predstavnik Občine Kostanjevica na Krki), Alja Pfeifer (predstavnica zaposlenih), Kristina T. Simončič (predstavnica zaposlenih do 14.5.2025 zaradi menjave zaposlitve). Z 22.2.2024 je Danijel Levičar – podpredsednik (predstavnik zainteresirane javnosti, predlagan s strani GZS) podal odstopno izjavo, GZS je z 11.12.2024 za nadomestno članico imenoval Darinko Kordelc.

1.1.3. Člani strokovnega sveta javnega zavoda

Na osnovi 16. člena Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac lahko direktor galerije imenuje strokovni svet kot posvetovalno telo direktorja pri pripravi programa. V obdobju med 2024 in 2028 deluje strokovni svet v naslednji sestavi: Miha Colner, umetnostni zgodovinar; Damijan Kracina, akademski kipar; asist. dr. Martina Malešič, umetnostna zgodovinarka; Marijan Mirt, akademski kipar; dr. Andrej Smrekar, umetnostni zgodovinar

1.2. Lokacije na katerih GBJ opravlja naloge javne službe

Stavba	naslov	Lastnik objekta	Razmerje
Nekdanji cistercijanski samostan s pripadajočim zemljiščem (sedež GBJ)	Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki	Ministrstvo za kulturo	P
Park skulptur Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva	Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki	Ministrstvo za kulturo	P

Osnovna šola Jožeta Gorjupa	Gorjanska cesta 2, 8311 Kostanjevica na Krki	Občina Kostanjevica na Krki	U

* Razmerje do lastnika: N – muzej je najemnik in plačuje najemnino, U – muzej je uporabnik prostorov (in zanje ne plačuje najemnine), P – pogodbeno upravljanje (muzej ima z lastnikom sklenjeno pogodbo o upravljanju).

1.3. Pravne podlage za delovanje Galerije Božidar Jakac

- Ustava RS (Uradni list RS, št. 33/91-I s spremembami)
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC, 127/06 – ZJZP).
- Zakon o varstvu kulturne dediščine, ZVKD -1 (Uradni list RS št. 16/08, 123/08, 8/11 - ORZVKD39, 90/12 in 111/13 s spremembami).
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK-I), (Uradni list, št. 77/2025, 7.10.2025)
- Zakon o javnih uslužbencih,
- Zakon o delovnih razmerjih,
- Zakon o javnih financah (ZJF),
- Zakon za uravnoteženje javnih financ,
- Zakon o računovodstvu,
- Zakon o državni statistiki,
- Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah,
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji,
- Pravilnik o strokovnih, prostorskih in tehničnih pogojih za izvajanje javne službe na področju varstva kulturne dediščine,
- Pravilnik o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev,
- Pravilnik o določitvi zvrsti predmetov kulturne dediščine,
- ICOM-ov kodeks poklice etike, Mednarodni muzejski svet
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o načinu izvajanja financiranja javnih zavodov, javnih skladov in javnih agencij na področju kulture
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava,
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava,
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev,
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu,
- Pravilnik o napredovanju zaposlenih v javnih zavodih na področju kulture,
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava,

- Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna,
- Navodila o predložitvi letnih in zaključnih poročil ter drugih podatkov poslovnih subjektov, določb Slovenskih računovodskih standardov,
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, Uradni list, št. 63/2016, 20.5.2016,
- Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki (Ur.l.RS 2/2024)
- Odlok o ustanovitvi skupnega organa Občine Kostanjevica na Krki in Občine Krško za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnem zavodu Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki. Uradni list, št. 63/2016, 20.5.2016,
- Pogodbo o oddaji nepremičnin v območju gradu Kostanjevica s samostanom in galerijo na prostem - Formo Vivo (EID 1-08766) v upravljanje Galeriji Božidar Jakac št. 3340-24-000001, z dne 1.10.2024
- Podzakonski predpisi in določbe s področja kulture.

Muzeji ob upoštevanju nacionalne zakonodaje in Strategije kulturne dediščine 2020 – 2023, sledimo tudi smernicam Strategije razvoja Slovenije 2030, Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031, Nacionalni strategiji za muzeje in galerije 2024–2028, Strategiji Slovenskega turizma 2022–2028, Resoluciji o dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050, kot tudi Unescovem Priporočilu o zaščiti in promociji muzejev in zbirk, njihove raznolikosti in vloge v družbi, sklepom Sveta EU o participativnem upravljanju kulturne dediščine, priporočilom Komisije EU o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva in digitalnem arhiviranju in drugim podobnim aktom EU.

2. Kratka predstavitev

2.1. Izhodišče

Strateški načrt Galerije Božidar Jakac, Kostanjevica na Krki 2026 – 2030 je temeljni dokument javnega zavoda, ki omogoča kontinuiteto načrtovanja programa dela in usmeritev v petletnem obdobju. V dokumentu so poleg temeljnih informacij, poslanstva in vizije, opredeljene programske, organizacijske in investicijske usmeritve in predstavljajo okvir, ki omogoča zaposlenim v muzeju načrtovanje dela ter ustanovitelju spremljanje zastavljenih ciljev in načrtovanje financiranja. Posamična poglavja sestavljajo kratek povzetek stanja in delovanja v zadnjih petih letih, načrtovane aktivnosti v prihodnjem strateškem obdobju in cilje. Strateški načrt Galerije Božidar Jakac 2026 – 2030, ob upoštevanju kontinuitete dela, z zastavljenimi usmeritvami ter cilji sledi temeljnemu poslanstvu in viziji muzeja.

2.2. Nekdanji cistercijanski samostan kot kulturni spomenik – zgodovinski pregled in umestitev galerije

Kostanjevica na Krki je s svojo lego in naravnimi danostmi prostor, ki je ponujal zavetje in dajal možnosti mnogim prebivalcem od prazgodovine naprej. Pomembno dejstvo v zgodovini Kostanjevice na Krki je ustanovitev cistercijanskega samostana 1234. leta. Ustanovil ga je Bernard Spanheimski in si tako še utrdil svojo gospodarsko moč. Z njim je bila Kostanjevica na Krki kot trg, kasneje kot mesto, vpeta v skupni razvojni svet tedanje države. S spremembami, ki so nastopile z ustanovitvijo Novega mesta, izgradnjo Karlovca in kasneje z ukinitvijo samostana, so se okoliščine razvoja mesta bistveno spremenile. Lahko govorimo o upočasnitvi razvoja, v nadaljevanju pa lahko mirno zapišemo pojem nazadovanje. Ta dejstva velja imeti v mislih ko se lotevamo vsebine, ki predvsem ob koncu 19. in 20. ter začetku 21. stoletja, posebej zaznamuje Kostanjevico na Krki.
Prvotno zgodnjegotsko zasnovani samostan so v času renesanse in baroka prenavljali in dograjevali. V 1. pol. 18. st. so bili zgrajeni baročna kulisa in obrambna stolpiča s poslikavo Frana Jelovška, dokončano je bilo eno izmed največjih arkadnih dvorišč v Evropi. V samostanu je v določenem obdobju bivalo največ 86 menihov in laikov.
Leta 1786 je cesar Jožef II. samostan razpustil. Premoženje je bilo preneseno v kranjski verski fond, cerkvena oprema razprodana na dražbi, cerkev pa je bila desakralizirana. Samostan je postal sedež gozdne uprave in notariata, v njem se je naselilo večje število stanovalcev. Po 2. svetovni vojni so v stavbnem kompleksu s svojimi obrati gostovali: Agrokombinat, Labod in Iskra.
Z ukinitvijo delovanja samostana se je začel proces propadanja, ki je dosegel vrhunec v požigu in porušenju leta 1942, naknadno je bil razdejan tudi po zaključku vojne. Prva restavratorska – zaščitna dela so izvedli študentje seminarja prof. Franceta Steleta (ok. 1933), temeljita obnova pa je stekla 1957, ko se je porušil tudi zvonik in poteka še danes. Nekdanji samostan je bil 1989 razglašen za kulturni spomenik in bil kot tak uvrščen med spomenike, ki jim država namenja posebno pozornost. Leta 1974 se je v prostore naselila Galerija Božidar Jakac. Okolje in prostor nekdanjega samostana, poleg muzejskih prostorov, nudita idealne razmere za organizacijo kulturnih dogodkov.
Po izpeljanih denacionalizacijskih postopkih v letih 2009 in 2010 je kulturni spomenik, nekdanji cistercijanski samostan postal državna last. Vpisan je v register nepremične kulturne dediščine pod EŠD 265, ter leta 1999 z odlokom razglašen kot kulturni spomenik nacionalnega pomena. Upravljanje s kulturnim spomenikom je Republika Slovenija kot lastnica poverila javnemu zavodu, ki deluje v delu prostorov kulturnega spomenika (Pogodba o upravljanju, oktober 2024).

2.3. Vsebinska izhodišča in razlogi za ustanovitev Galerije Božidar Jakac

Ustanovitev ljudske šole leta 1906 je bil gotovo pomemben mejnik, ki je nudil možnost duhovnega in posredno tudi gospodarskega razcveta. Ti in pozneje dozidani prostori so Kostanjevico na Krki in njen kulturni utrip, ki se je s pomočjo prosvetnih delavcev sproščal na različne načine, ponesli in zapisali v slovensko ter evropsko zgodovino. Posebej velja omeniti ustvarjalno obdobje pomembnega moža, ravnatelja, učitelja, slavista in vzgojitelja mnogih generacij, Lada Smrekarja, ki je z vizijo, znanjem, neupogljivo voljo in žarom, zapisal kulturi sebe in Kostanjevico na Krki. Z njegovim prihodom v Kostanjevico na Krki se je začel preporod. Kulturno društvo Lojze Košak, Gorjupova galerija v Osnovni šoli, Dolenjski kulturni festival,

Jugoslovanski bienale otroške grafike, gostovanja eminentnih opernih zborov, gledaliških odrov, mnogo koncertov z odličnimi solisti, gostovanja pesnikov, pisateljev, slikarjev, Mednarodni simpozij kiparjev Forma viva. Ob naštetem velja posebej izpostaviti skrb za obnovo nekdanjega cistercijanskega samostana, ki je bil takrat v prahu in pepelu.
Aktivna vloga na likovnem področju, obnovljeni prostori v 2. nadstropju vzhodnega trakta in donacija grafik, slik in kipov Božidarja Jakca ter Toneta Kralja, so bili dejavniki, ki so dotedanjo dejavnost na likovnem področju tudi združili in leta 1974 formalno umestili v dejavnost novo ustanovljene Galerije Božidar Jakac. Leto dni po sklepu o ustanovitvi je bil s strani občinske kulturne skupnosti izdan tudi ustanovitveni akt javnega zavoda z osnovno usmeritvijo predstavljanja del slovenskega ekspresionizma, organiziranja Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva ter prirejanja občasnih razstav uveljavljenih domačih in tujih umetnikov.

Danes je Galerija Božidar Jakac pravni naslednik Dolenjskega kulturnega festivala, s čimer je v upravljanje prevzela ves likovni fond, vključno z Gorjupovo galerijo in Formo vivo ter prevzela skrb za upravljanje in obnovo kulturnega spomenika. S svojimi stalnimi razstavami zbirk v obnovljenih prostorih nekdanjega cistercijanskega samostana, Gorjupovo galerijo v Osnovni šoli Jožeta Gorjupa, Parkom skulptur Mednarodnega kiparskega simpozija Forma viva in občasnimi razstavami v štirih samostojnih razstaviščih je pomemben in prepoznaven dejavnik nacionalnega kulturnega življenja, ki s svojo dejavnostjo posega tudi v mednarodni prostor.
Skladno s pooblastilom Galerija Božidar Jakac opravlja javno službo za področje likovne dejavnosti na območju Dolenjske, Bele krajine ter Posavja oz. na področju, ki ga pokrivajo Belokranjski, Dolenjski in Posavski muzej. S svojo dejavnostjo je galerija pomemben dejavnik vzgojno izobraževalnega dela z različnimi starostnimi kategorijami in različnim pristopom, prav tako pa je pomemben dejavnik v skrbi za vzdrževanje in obnovo nekdanjega cistercijanskega samostana. Z uvajanjem novih vsebin (obnovo nekdanjega samostanskega mlina in vinske kleti) skozi projekt Cisterscapes se kažejo nove možnosti komuniciranja z okoljem, saj je nekdanji samostan uvrščen med državno pomembne kulturne spomenike, ki so deležni posebne strokovne pozornosti. V poznih 50. letih se je začela obnova skoraj v celoti razrušenega objekta, ki še ni povsem zaključena. Kar nekaj konceptov tako vsebinskih kot konservatorskih se je spremenilo, leta 2000 pa je bil za celotno prenovo izdelan projekt na osnovi predhodne študije vsebinske zasnove in nadaljnjega razvoja nekdanjega samostanskega kompleksa.

2.4. Poslanstvo Galerije Božidar Jakac

Poslanstvo Javnega zavoda Galerije Božidar Jakac je skladno s 5. členom *Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki* (Ur.l.RS 36/2016) in 3. točko 95. člena *Zakona o varstvu kulturne dediščine, ZVKD-1* (Ur.l.RS 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) opredeljeno v Aktu o poslanstvu Javnega zavoda Galerija Božidar Jakac.

POSLANSTVO GBJ

Galerija Božidar Jakac je javni zavod, ustanovljen za uresničevanje nalog zbiranja, ohranjanja, dokumentiranja, preučevanja, interpretacije, upravljanja in razstavljanja premične in nesnovne kulturne dediščine s področja likovne umetnosti.
Muzej specializiran za likovno dejavnost utemeljuje svoje poslanstvo na podlagi zbirk, ki jih hrani v svojih inventarnih knjigah in jih dopolnjuje skladno z Aktom o zbiralni politiki.

V SKLADU S POOBLASTILI ZA OPRAVLJANJE DRŽAVNE JAVNE SLUŽBE MUZEJEV SO TEMELJNE NALOGE GBJ:

- identificiranje, dokumentiranje, preučevanje, vrednotenje in interpretiranje premične in nesnovne dediščine,
- zbiranje, akcesija in inventariziranje premične in nesnovne dediščine,
- varovanje in hranjenje muzejskih zbirk državnega pomena,
- sodelovanje v upravnih postopkih, ki jih vodi ministrstvo,
- svetovanje lastnikom zbirk premične dediščine glede vodenja inventarnih knjig,
- priprava in izvedba konservatorsko-restavratorskih postopkov na premični dediščini državnega pomena ter
- izvajanje programov pripravništva in izpopolnjevanja.

2.5. Zbiralna politika Galerije Božidar Jakac

Zbiralna politika Javnega zavoda Galerije Božidar Jakac je skladno s 5. členom *Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki* (Ur.l.RS 36/2016) in 3. točko 95. člena *Zakona o varstvu kulturne dediščine, ZVKD-1* (Ur.l.RS 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) opredeljena v Aktu o zbiralni politiki Javnega zavoda Galerija Božidar Jakac.

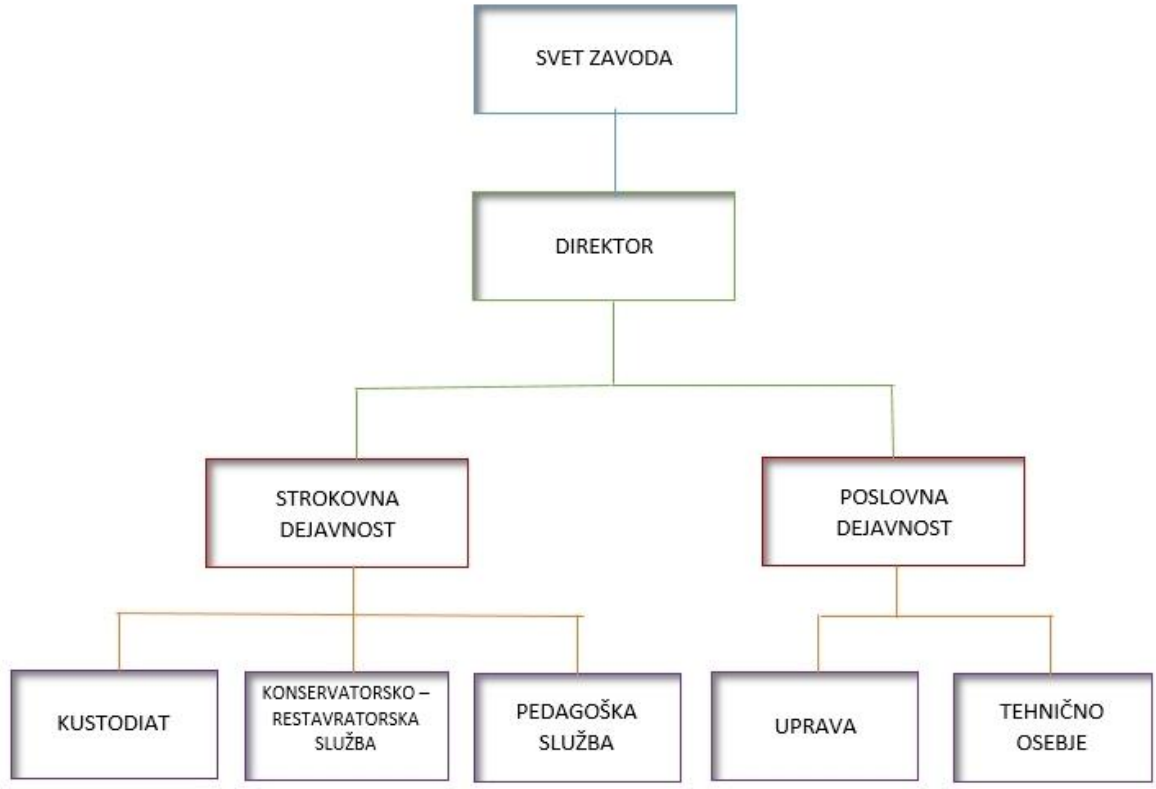
ZBIRALNA POLITIKA GBJ

Osredotočena je predvsem na dopolnjevanje obstoječih zbirk, ki gradijo lok med slovenskimi ekspresionisti (France Kralj, Tone Kralj, Božidar Jakac, Nande Vidmar, …), medvojnimi slovenskimi študenti na likovni akademiji v Zagrebu (Nande Vidmar, Zoran Didek, Jože Gorjup, France Gorše, …) in tistimi, ki so bili po II. svetovni vojni med prvimi študenti likovne akademije v Ljubljani (Bogdan Borčić, Janez Boljka, Dragica Čadež, …). Nekoliko drugačen značaj ima Zbirka Gorjupove galerije, zasnovana leta 1956, kjer načrtno zbiramo predvsem dela slovenskih avtorjev kot kontinuirano spremljanje sodobnega likovnega dogajanja. Politika dopolnjevanja zbirk danes stremi predvsem k morebitnim kvalitetnim dopolnilom obstoječih zbirk ter novim donacijam avtorskih opusov, ki se formalno navezujejo na zgoraj navedeni tematski koncept zbirk.
Zbirke se oblikujejo z donacijami (ki so konstitutivni element Galerije Božidar Jakac, saj se je jedro vseh zbirk tvorilo z namenskimi volili muzeju) in odkupi, ki jih glede na zmožnosti oblikujemo kot načrtno dopolnjevanje zbirk, ki temeljijo na kontinuiranem strokovnem delu kustosov, posebno pozornost in prednost pri odkupih pa dajemo posameznim predmetom

ali zbirkam, ki se pojavijo na tržišču, pri nas pa so evidentirani kot predmeti izrednega pomena.

2.6. Organizacijska struktura javnega zavoda

Poslovno dejavnost opravlja direktor, ena oseba opravlja naloge finančne službe, ena oseba opravlja administrativne naloge, pet oseb pa naloge tehnične službe. Strokovno dejavnost v muzeju opravljajo štirje kustosi. Pedagoški službi so v pomoč muzejski vodniki, druge kulturne projekte, ki niso povezani z likovno dejavnostjo pa koordinira organizator in koordinator kulturnega programa, ki vodi tudi TIC. Njegova zaposlitev je financirana iz občinskega proračuna.
Za izvajanje dejavnosti muzeja so organizirane naslednje notranje organizacijske enote:

- Kustodiat
- Pedagoška služba
- Tehnična služba
- Konservatorsko-restavratorska služba
- Upravna služba

2.7. SWOT analiza stanja

PREDNOSTI	SLABOSTI
- Izjemno pomembne zbirke likovne dediščine, pomembne na nacionalnem nivoju. - Znak evropske dediščine (EHL): Vključenost v prestižno mrežo *Cisterscapes*, kar zagotavlja mednarodno kredibilnost in turistično privlačnost. - Zvestoba članstva kluba Prijateljev GBJ. - Erasmus+ akreditacija: Zagotovljeno dolgoročno financiranje mobilnosti zaposlenih in članov Kluba prijateljev do leta 2027. - Razvejana aktivnost na družabnih omrežjih in visoko število uporabnikov. - Eno največjih arkadnih dvorišč srednje Evrope. - Bogata 50-letna tradicija muzeja. - Arhitektura stavbe, kot razglašeni spomenik nacionalnega pomena. - Vplivno območje okrog stavbe, kot sestavni del in razglašeni spomenik nacionalnega pomena. - Par skulptur Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva, kot razglašeni spomenik nacionalnega pomena. - Lastna restavratorska služba: Sistemski nadzor nad Parkom skulptur Forma viva in mednarodnimi transporti. - Digitalna naprednost: Uspešna uporaba 3D skeniranja in fotogrametrije za arhiviranje skulptur. - Prestižno razstavišče nekdanje samostanske cerkve, kot spomenik gotske in baročne umetnosti. - Poudarek na razvijanju sodelovanja in timskega dela. - Angažiranje zaposlenih pri dodatnem izobraževanju in rasti strokovnih kompetenc. - Kvalitetno zasnovani pedagoški in andragoški programi.	- Pomanjkanje kadra: Le 17 zaposlenih za fond 10.000 del in 4.465 m² površin, ki se bodo po obnovi Nature 2000 še precej povečale. - Manko specializiranih profilov: Odsotnost sistemskega IT-informatika in strokovnega knjižničarja (neskladje z ZKnj-1). - Dodatno poslabšanje povezav javnega prevoza z večjimi centri. - Visoki stroški vzdrževanja izjemno velikega kompleksa. - Delovanje v nekdanjem samostanu – spomeniku državnega pomena z mnogimi omejitvami. - Dvojnost upravljanja: Lastništvo države (stavba) in ustanoviteljstvo občin (zavod) povzroča administrativne prepreke. - Nedokončana osnovna infrastruktura: Objekt še vedno nima dvigala, muzejske trgovine in kavarne, kar znižuje standard obiskovalcev. - Parcialne prenove, ki se ne povezujejo v celoto. - Na celotnem kompleksu bi bilo potrebno s potrebno dinamiko zaključiti prenovo po Projektu celostne prenove. - Potrebno je urediti prostor za konservatorsko-restavratorko delavnico. - Delna ustreznost depojev in pomanjkanje prostora za depoje. - Neogrevani prostori stalnih zbirk. - Povečanje okvar na elektronskih napravah zaradi preslabe električne infrastrukture do objekta. - Oddaljenost od glavnega mesta Ljubljane (centralizacija). - Nezanimanje šolskih skupin zaradi organizacije in stroškov prevozov. - Visoki stroški vzdrževanja varnostnih sistemov na objektu.

- Trajnostno naravnan razstavni in ob razstavni program muzeja. - Aktivno multidisciplinarno in medsektorsko povezovanje in priprava skupnih projektov in programov tako v regiji, kot tudi nacionalno in mednarodno z različnimi ustanovami, NVO-ji in posamezniki. - Uspešnost pri pridobivanju EU sredstev. - Bližina večjih termalnih turističnih središč. - Bližina glavnega mesta R Hrvaške, Zagreba. - Odlično medinstitucionalno povezovanje znotraj širše regije.	- Nizka stopnja vključenosti prostovoljcev, kot posledica majhnosti kraja. - Slaba funkcionalna infrastruktura do objekta (ni pločnika med mestnim jedrom in GBJ, ni kanalizacije, slaba vodovodna infrastruktura, slaba elektro infrastruktura) - Neizkoriščeni potenciali za trženje, ker nimamo prostora muzejske trgovine in posledično zaradi slabe prepoznavnosti ponudbe.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
- Projekt Natura 2000: Črpanje kohezijskih sredstev za končno vzpostavitev dvigala, interpretacijskega centra in trgovine v SZ traktu. - Dolgoročno upravljanje (20 let): Nova zakonodaja (ZUJIK-I) omogoča stabilnejše prijave na kohezijske razpise. - Hortikultura (Samostanski vrt): Pridobitev dodatnih zemljišč t. i. »hortikulture« v upravljanje (2024) odpira priložnost za ureditev parkovnih površin za manjše prireditve na prostem in land-art delavnice. Sinergija z Biotehnično fakulteto omogoča strokovno ureditev vrta, ki bo hkrati služil kot prostor za oddih in pedagoške programe. - Akademsko sodelovanje in mentorstvo: Izkoriščanje študentskih pripravništev (ALUO) za razvoj restavratorskih standardov za les ter terenskih vaj (Biotehnična fakulteta) za revitalizacijo samostanskega vrta. - Rezidenčni center: Revitalizacija mlina ali ureditve podstrešja nad zbirko Franceta Kralja bi umetnikom omogočila ustvarjanje v sožitju z naravo. To spodbuja produkcijo del, ki	- Varnostna in geopolitična tveganja: Nestabilne svetovne razmere povečujejo tveganje za poškodovanje ali uničenje kulturne dediščine; nujna je posodobitev načrtov za evakuacijo in zaščito nacionalnega likovnega fonda v primeru izrednih stanj. - Pomanjkanje sredstev za namensko varovanje: GBJ je po Zakonu o zasebnem varovanju uvrščena med nacionalno pomembne objekte. Zaradi neustreznega sistemskega financiranja zavod ne more v celoti izpolniti vseh zahtev za varovanje nacionalno pomembnega objekta, kar povečuje ranljivost zbirk v kriznih razmerah. - Geopolitični in gospodarski vplivi: Možni upadi obiska in financiranja v primeru nestabilnosti v regiji. - Seizmična ogroženost in naravne nesreče**:** Samostanski kompleks se nahaja na potresno aktivnem območju, kar predstavlja nenehno grožnjo za statično stabilnost objekta in varnost nacionalnega likovnega fonda. Izkušnje iz let 2020 in 2021 so pokazale, da lahko potresi z epicentrom v širši regiji (npr. Petrinja) povzročijo resne razpoke na vitalnih točkah (južni trakt, vhodna

se neposredno odzivajo na specifični kostanjeviški ambient in krajino. - Izjemne zbirke nacionalnega pomena - Še intenzivneje graditi blagovno. znamko muzeja, prednostno predvsem v milijonskem mestu Zagreb. - Zeleni prehod: Projekt *(Vz)trajnost v galeriji* za znižanje stroškov preko LED razsvetljave in digitalnega monitoringa. - Znanstveno-raziskovalni projekt Družina mest: Krepitev raziskovalnega profila skozi projekt kostanjeviškega mestnega prava, ki bo rezultiral v obsežni monografiji ob 775-letnici prve omembe mesta leta 2027. - Nadaljevanje širjenja mednarodne mreže sorodnih institucij. - Participiranje in prijavljanje na EU razpise. - Vsebine velikih občasnih razstav prilagojene šolskemu kurikulumu. - Sinergija s Slovensko turistično organizacijo (STO): Intenzivnejše regijsko povezovanje pod znamko *Gradovi Posavja* in *Združenje zgodovinskih mest Slovenije* za prodor na tuje turistične trge. - Kulinarična in vinska dediščina: Ureditev muzejske kavarne in vinske kleti v sinergiji s Konzorcijem cvička in lokalnimi ponudniki (npr. pogača »cop na lop«) bi omogočila celovit produkt, kjer se lokalna natura (pridelki) sreča s kulturo prostora. - Ustvarjanje okolja, privlačnega za manjše ciljne skupine, predvsem družine. - Načrtno koncipiranje projektov za srednješolske skupine, kot najmanj zastopane med obiskovalci. - Trajnostno naravnan turizem bo pospeševal razvoj izven mestnih jeder. - Soba čuječnosti in programi v parku: Izjemno mirno okolje samostana in Parka skulptur Forma viva sta idealna	stolpiča) ter privedejo do trajnega zaprtja dislociranih enot, kot je Lamutov likovni salon. - Energetska nestabilnost: Visoki stroški električne energije za vzdrževanje klimatskih pogojev v ogromnem kompleksu. - Birokratizacija in zamude lastnika: Nevarnost, da se gradbena dela na SZ traktu kljub pripravljeni dokumentaciji ne začnejo pravočasno. - Pomanjkanje strokovnega kadra v regiji: Težko nadomeščanje specifičnih profilov ob upokojitvah v majhnem regijskem bazenu. - Ponovitev globalnih zdravstvenih kriz**:** Nevarnost ponovitve pandemij (podobnih COVID-19) ogroža fizično dostopnost galerije, povzroča drastičen upad obiska organiziranih skupin in posledično izpad lastnih prihodkov. Takšne situacije zahtevajo stalno pripravljenost na prehod v digitalne formate dela in virtualno izvedbo mednarodnih projektov, kar lahko zmanjša prvotno načrtovano vrednost in učinek dejavnosti. - Neprepoznavnost kulture kot močne državne identitetne panoge s strani politike. - Sprememba prioritet v regionalnem in nacionalnem okolju – sprememba kulturnih politik. - Pretiran zdrs v populizem v škodo strokovnosti, zaradi neustreznih strategij. - Vpliv na programsko in kadrovsko samostojnost zavoda ter zmanjšanje pristojnosti direktorja. - Neustrezno razumevanje pomena izvajanja javne službe ter razmerja med javnim in tržnim.

za razvoj programov čuječnosti. Priložnost je v vzpostavitvi stalnih točk za meditativno opazovanje umetnin, kar naslavlja potrebe sodobnega obiskovalca po sprostitvi in odmiku od digitalne zasičenosti. - Tematske razstave z okoljsko tematiko: Programski steber, ki vključuje razstave, kot sta *Umetelno/Artificial* ali *Nova doba*, naslavlja družbene in klimatske spremembe, kar galeriji omogoča kandidiranje na specifičnih okoljskih skladih in nagovarjanje mladih generacij.	- Kontinuirano zmanjševanje javnih sredstev. - Pomanjkanje sredstev za obnovitvene in vzdrževalne investicije v kompleks. - Nevarnost zastarelih instalacij po kompleksu, ki bi jih bilo potrebno še precej zamenjati. - Prenova bo zaradi zamud pri vzdrževanju zahtevala višja finančna sredstva. - Preohlapni standardi in pomanjkanje le-teh. - Negativna podob javnega sektorja. - Birokratizacija.

3. Evalvacija dela v strateškem obdobju 2021 - 2025

Program dela v obdobju 2021–2025 je sledil zastavljenim ciljem strateškega načrta, kljub izzivom, ki so jih prinesli okrevanje po pandemiji, energetska kriza in sanacija po potresih. Galerija Božidar Jakac (GBJ) je v tem času dosegla bistven napredek pri mednarodnem mreženju, napredovali pa smo tudi v pripravi dokumentacije obsežnejšega investicijskega vzdrževanja samostanskega kompleksa.

V sklopu I, kot kaže tabela spodaj, ni bilo večjih nihanj in so se aktivnosti odvijale skladno z načrti v vsakoletnih programih dela. V tem obdobju smo presegli načrtovano predvsem pri evidentiranju in obdelavi zapuščin pomembnih umetnikov. Zaključen je bil obsežen popis v ateljeju Janeza Boljke (preko 1.200 enot), evidentiranih je bilo 340 del Martine Koritnik Fajt ter začet sistematičen popis del Draga Vidmarja na terenu (418 del). Izjemen uspeh predstavlja pridobitev donacije 331 del Nandeta Vidmarja leta 2022, kar je omogočilo vzpostavitev nove stalne zbirke.
Digitalizacija je postala stalnica dela; poleg likovnih del smo digitalizirali obsežne dokumentarne fonde Miroslava Zdovca (preko 6.000 enot), dokumentacijo Fundacije Toneta Kralja in arhiv Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva.
Na področju konservatorstva in restavratorstva je bil narejen strateški preboj z zaposlitvijo lastnega konservatorja-restavratorja leta 2024. To je galeriji omogočilo, da je prvič v svoji zgodovini vzpostavila sistematičen nadzor nad monumentalnimi lesenimi skulpturami v Parku skulptur Forma viva, kjer so bili izvedeni celostni restavratorski posegi na delih Eisaka Tanake in Iana Waltersa.
Delo je potekalo sistematično, brez zaostankov in v mnogih parametrih preseglo načrte, kar prikazuje spodnja tabela:

	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Evidentiranje	1.315	781	490	418	293

Inventarizirano	140	365	80	48	140
Digitalizacija del iz zbirke	452	437	613	762	226
Digitalizacija (drugo gradivo - evidentiranje)	4.370	3.737	4.313	3.785	3903
Konserviranje - papir (za zbirko in drugo gradivo)	54	96	77	62	67
Restavriranje	6	2	31	9	7

Vsebinska analiza delovanja Galerije Božidar Jakac (GBJ) v strateškem obdobju 2021–2025 razkriva ambiciozen premik iz regionalno pomembne institucije v vse bolj pomembnega mednarodnega akterja, ki sistematično povezuje nacionalno likovno dediščino z evropskim kulturnim prostorom.

Navajamo podrobnejši opis ključnih stebrov izvajanja državne javne službe v tem obdobju:

1. Mednarodno mreženje in prepoznavnost

Galerija je v tem obdobju dosegla vrhunec svoje mednarodne aktivnosti, kar potrjujejo prestižne nagrade in obsežna sodelovanja:

• Ključni projekti: Izstopata mednarodna razstava *Vezi. Zagrebška likovna akademija in slovenski umetniki med obema vojnama* (2021) ter organizacijsko najzahtevnejši projekt *Odmaknjeni pogled: Nova stvarnost in realizmi v Srednji Evropi* (2024), pri katerem je galerija sodelovala s kar 24 institucijami, od tega 13 iz tujine.

• Priznanja: Galerija je leta 2022 prejela nagrado Živa Award za kreativnost, leta 2023 nagrado za najboljši kratki muzejski film (*Mož, ki je ljubil ptice*), leta 2024 pa je projekt Cisterscapes prejel Znak evropske dediščine (EHL), kar galerijo umešča na zemljevid najpomembnejše evropske kulturne krajine. V letu 2025 smo za leto 2024 prejeli tudi drugo Valvasorjevo priznanje za enkratne dosežke za projekt *Odmaknjeni pogled: Nova stvarnost in realizmi v Srednji Evropi* (2024)

2. Upravljanje zbirk in raziskovalno delo

Sistematično delo s fondom, ki obsega že blizu 10.000 enot, je ostalo temelj javne službe:

• Pridobitve in donacije: Najpomembnejši dogodek je bila pridobitev donacije 331 del Nandeta Vidmarja leta 2022, kar je omogočilo vzpostavitev nove stalne postavitve. Poleg tega so bile obdelane donacije Vladimirja Makuca in Miroslava Zdovca, slednja zaradi obsežnosti še poteka.

• Stalne postavitve: Galerija je v letu 2023 izvedla celovito tehnično in vsebinsko prenovo stalne razstave Božidarja Jakca, v letu 2024 pa posodobila razsvetljavo v zbirki Zorana Didka.

• Proučevanje: Končan je bil obsežen projekt evidentiranja zapuščine Janeza Boljke (preko 1.200 enot), opravili smo celoten popis slikarskih del Martine Koritnik Fajt (340 enot) in nadaljevali delo na zapuščini Nandeta in Draga Vidmarja.

3. Digitalizacija in konservatorsko-restavratorska služba

Na teh področjih je bil narejen velik kakovosten preskok:

• Digitalni preboj: Vsako leto je bilo digitaliziranih med 3.500 in 4.500 enot gradiva, vključno z dokumentarnimi arhivi in 3D posnetki skulptur. Vzpostavljena je bila nova spletna stran in blog.

• Strokovna okrepitev: Leta 2024 je galerija zaposlila lastnega konservatorja-restavratorja, kar je omogočilo sistematičen nadzor nad Parkom skulptur Forma viva in izvedbo zahtevnih mednarodnih transportov po najvišjih standardih. Izvedeni so bili prvi celostni restavratorski posegi na monumentalnih skulpturah (Eisaku Tanaka, Ian Walters).

4. Razvoj občinstva in pedagoški programi

Galerija je po pandemiji uspešno nadaljevala svoj cilj postati "dnevni center za obiskovalce":

• Nove ciljne skupine: Uvedeni so bili inovativni programi, kot je čuječnost v Parku Forma viva, "drop-in" delavnice za družine in prvi Erasmus+ programi mobilnosti za učeče se odrasle. V letu 2025 smo za Prijatelje GBJ uvedli poseben mesečni program Sledi umetnosti, ki beleži izjemno dober odziv in kraira najzvesteje občinstvo.
• Sodelovanje z lokalno skupnostjo: Se krepi skozi projekt *Družina mest Kostanjeviškega prava* (2023–2027), ki povezuje šest mest v raziskovanju skupne srednjeveške zgodovine, kar krepi vlogo galerije kot regionalnega kulturnega vozlišča. Intenzivno sodelovanje z lokalno skupnostjo se razvija tudi skozi projekt *Cisterscapes*.
5. Upravljanje nepremične dediščine
Kot upravljalec spomenika državnega pomena je GBJ v tem obdobju vodila ključne sanacijske in investicijske procese:
• Popotresna sanacija: V letih 2023 in 2024 je bila izvedena sanacija stebrov J trakta, injektiranje zidov Z trakta in obnova fasade baročnih vhodnih stolpičev.
• Priprava na prihodnost: Izdelana je bila celotna PZI dokumentacija za obnovo SZ dela samostana z vgradnjo dvigala (projekt Natura 2000), kar bo v naslednjem obdobju omogočilo dostopnost gibalno oviranim osebam.
GBJ kljub kronični kadrovski podhranjenosti (le 17 zaposlenih za obsežen kompleks in fond) deluje po standardih, ki so primerljivi z največjimi nacionalnimi muzeji.

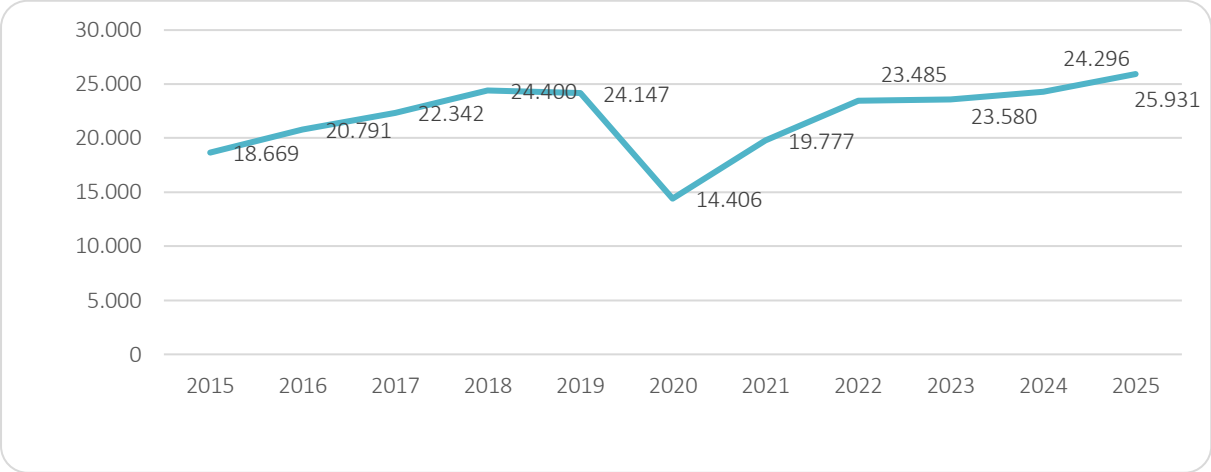
3.1. Kratka vsebinska analiza delovanja in izvajanja državne javne službe

3.1.1. Projekti, ki so pritegnili največje število obiskovalcev

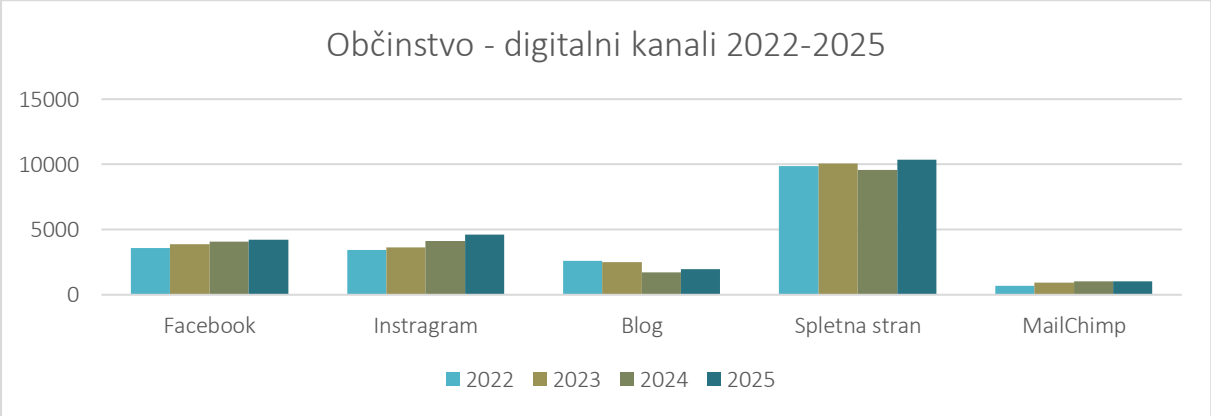
Čeprav vstopnica v GBJ velja za celoten kompleks, so k prodaji največ prispevali naslednji osrednji projekti:

- 1. 2021: Razstava Aleksij Kobal & Manca Ahlin: Navzkrižja dilem (9.796 obiskovalcev) in projekt Vezi v sodelovanju z Zagrebom.
- 2. 2022: Retrospektivna razstava Staša Kleindiensta: Antiarkadija, ki je v cerkev privabila 12.167 obiskovalcev, ter retrospektiva Vladimirja Makuca.
- 3. 2023: Razstavi Metke Kavčič in Vadima Fiškina (skupaj 13.458 obiskovalcev) ter mednarodni projekt ob 450. obletnici kmečkega upora.
- 4. 2024: Veliki mednarodni projekt Odmaknjeni pogled: Nova stvarnost in realizmi v Srednji Evropi ter razstava ob prejemu Znaka evropske dediščine za projekt Cisterscapes.

Analiza trenda: Poročila izpostavljajo, da se je po letu 2022 struktura obiskovalcev spremenila; močno je naraslo število domačih individualnih obiskovalcev (za 50 % več kot leta 2019) in tujih turistov, kar se neposredno odraža v povečanju števila plačanih vstopnic kljub splošni gospodarski negotovosti. V tem kontekstu je potrebno opozoriti tudi na segment digitalne publike, oziroma vseh tistih, ki programe GBJ spremljajo po digitalnih kanalih. Galerija je zelo aktivna na mnogih družbenih omrežjih.

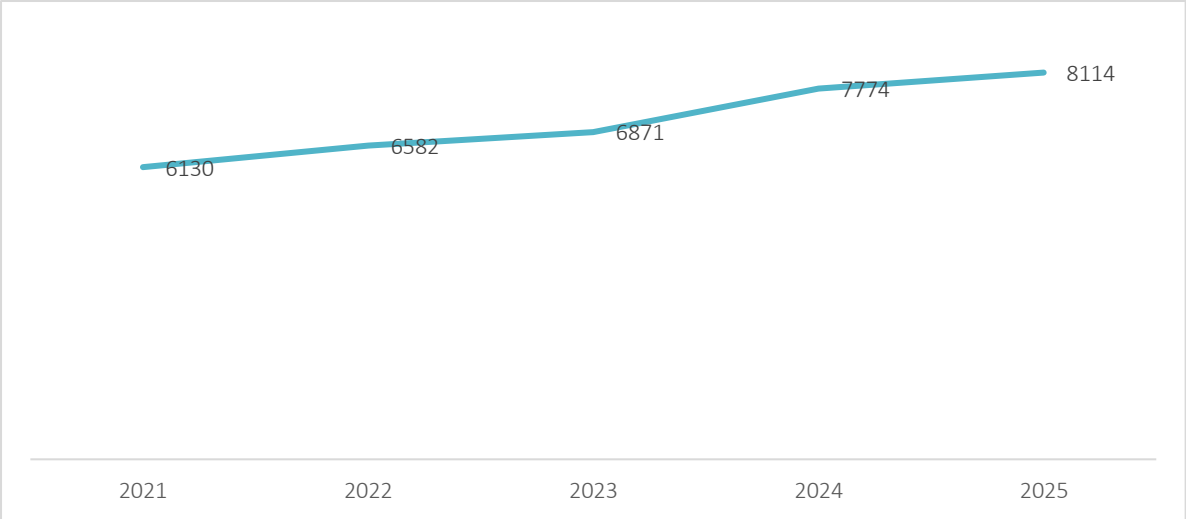

Graf 1: Število obiskovalcev galerije v letih 2015-2025

Graf 2: Občinstvo na digitalnih kanalih primerjava 2022-2025

3.1.2. Prikaz števila plačanih vstopnic po letih

Kot smo že navedli, nimamo sistema ločenih vstopnic, zato lahko gledamo trend samo kot celoto. Ker gre za enoto izven urbanega središča, je trend obiskovanja drugačen (povečan konec tedna in večji ob lepšem vremenu), vsaj pri splošni nestrokovni publiki. Letni trend prodanih vstopnic je v porastu, ki ga je sedaj krepko prekinila pandemija. Naslednja leta bodo prav gotovo namenjena sanaciji in prilagajanju novim publikam, kar smo začeli prakticirati že letos.

Graf 3: Prodane vstopnice 2021-2025

3.1.3. Najbolj pogosta ciljna publika, trendi in nihanja

Po upadu v času epidemije je obisk v zadnjem petletnem obdobju v stalni rasti na več kot 25.000 obiskovalcih v letu 2025, kar je celo preseglo predepidemične ravni. Opazen je trend porasta domačih individualnih obiskovalcev in tujih turistov, medtem ko se šolske skupine po letu 2022 redno vračajo.

Najzvestejša publika se deli v naslednje segmente:

- Člani *Kluba prijateljev GBJ* tvorijo skupino najzvestejše publike, ki se odziva na poglobljene programe od specializiranih vodstev do strokovnih ekskurzij in je od ustanovitve naprej leta 2018 še vedno v porastu članstva.
- obiskovalci iz skupine *3. življenjsko obdobje* (Obiskovalci iz skupine 3. življenjskega obdobja so močna ciljna publika naših programov, saj prihajajo tako organizirano kot tudi individualno. Cilj v naslednjih letih je načrtno delati na popularizaciji galerijske dejavnosti med mlajšo populacijo in tako graditi dolgoročno publiko.)
- *strokovna javnost* (Ponovno postajamo prepoznavni tudi med strokovno javnostjo, ki z velikimi projekti kot so bili *Vezi. Zagrebška likovna akademija in slovenski umetniki med obema vojnama* (2021), *Odmaknjeni pogled: Nova stvarnost in realizmi v Srednji Evropi* (2024) ter mednarodni projekt ob 450. obletnici kmečkega upora ponovno osveščajo zavest o zbirkah in dejavnostih Galerije Božidar Jakac.)
- *šolske skupine* (Trend je do leta 2025 vseskozi pozitiven in s strukturiranjem ponudbe in uskladitvijo z učnimi načrti postaja zanimiv za šolske skupine v regiji in širše.)
- *individualni domači obiskovalci* in *družine*: Tudi na tem segmentu beležimo rast v obdobju med 2021-2025.
- *tujci* (Pri tujih individualnih obiskovalcih ves čas od leta 2015 naprej beležimo trend rasti, kar je tudi posledica intenziviranja dejavnosti preko TIC-a; podobno je tudi obisk organiziranih tujih skupin spodbuden).

3.1.4. zunanji izvajalci

- avtorski honorarji

  Stroški avtorskih honorarjev se nam pojavljajo predvsem v drugem – programskem sklopu. Višina se giblje ciklično odvisno od potreb po sodelovanju zunanjih sodelavcev v razstavnega programa v tistem letu. Vsako drugo leto, ko prirejamo Mednarodni simpozij kiparjev Forma viva, so le-ti občutno višji kot sicer. Tudi takrat je višina zelo odvisna od statusov umetnikov in njihovega rezidentstva. Višji pa so bili tudi ob prireditvi večjih mednarodnih razstav ali retrospektiv, kjer pri katalogu sodeluje več avtorjev. Ves čas se trudimo te vrste stroškov omejevati. Večino zadev postorijo zaposleni strokovni delavci v okviru redne službe, avtorske pogodbe sklepamo le z zunanjimi sodelavci.

- študentsko delo

  Potrebe po študentski pomoči izkazujemo predvsem pri pomoči likovnih pedagogov pri večjih in bolj kompleksnih šolskih skupinah in ob Mednarodnih simpozijih kiparjev Forma viva ter pri večjih mednarodnih projektih, kjer je po pogodbi potrebno zagotoviti varovanje umetnin.

3.1.5. prihodek iz vseh dejavnosti

Celotni prihodki so v zadnjem petletnem obdobju ves čas v porastu. Iz celotnih 761.403 €€ prihodkov v letu 2021 smo zabeležili porast na ocenjenih 1.129.149 € v letu 2025.
Porast vseh prihodkov rezultira:
- v sodelovanju v evropskih projektih,
- v povečanju sredstev za plače zaposlenim s strani Ministrstva za kulturo in s strani Občine Kostanjevica na Krki, s katero imamo sklenjeno pogodbo o izvajanju TIC-a,
- povečanju prihodkov s strani Zavoda za zaposlovanje (javnih del se poslužujemo za krpanje kadrovske podhranjenosti javnega zavoda) in
- povečanju sponzorskih sredstev.

3.1.6. Odhodki

- *Plače*

Galerija je v zadnjih letih zelo povečala tako prostorske kapacitete kot fond umetnin znotraj zbirk. Temu pa zaradi skorajda trajnostne prepovedi zaposlovanja ne sledi sistematična kadrovska politika. Že kar nekaj let ima zavod 15 zaposlenih, financiranih s strani Ministrstva za kulturo in v letu 2026 se bo to spremenilo na 16. Predvsem na strokovnem področju se v galeriji še vedno kaže manko strokovnega kadra, zato tudi ni večjega gibanja odhodkov na tem področju.
Pri izračunavanju plač upoštevamo veljavno zakonodajo in Kolektivno panožno pogodbo. V zadnjih petih letih je kar nekaj sodelavcev odšlo v pokoj, kar je v dotičnem letu povečalo odhodke za plače zaradi izplačanih odpravnin, v naslednjem letu pa so se stroški znižali zaradi zaposlitve mlajšega kadra, ki ima nižje izhodiščne plače. V letu 2025 je prišlo z uvedbo nove plačne reforme do bistvenega povečanja izdatkov za plače, ki se bodo sukcesivno zviševali v prehodnem obdobju do leta 2028.

Celotni stroški plač so se od leta 2018 povečali predvsem na račun zaposlitve dveh delavk za nedoločen čas v TIC-u, ki ga sofinancira Občina Kostanjevica na Krki, s katero ima GBJ tudi sklenjeno pogodbo.

Za pokrivanje povečanega obsega dela v galeriji si pomagamo z zaposlovanjem javnih delavcev in programom usposabljanja na delovnem mestu. Njihovo število se giblje od enega pa do treh, odvisno od trenutnih potreb in finančnih zmožnosti v javnem zavodu, saj razliko pokrivamo iz lastnih sredstev.

- *Splošni stroški delovanja*

Splošni stroški delovanja zavoda so se od leta 2020 skoraj povečali zlasti na račun splošnega dviga cen v tem obdobju kot posledica pretresov v širši geoplitnični regiji. Iz 103.371 € v letu 2020 na letos ocenjenih 112.678 € v letu 2025. Ponovno se tu vidi porast stroškov na račun povečane kvadrature razstavnega prostora in višanja cen na trgu (predvsem drastičnega povišanja cen električne energije), kar se pri tako velikem objektu odraža z visokimi skoki povečanja splošnih stroškov, kot so elektrika, tekoče vzdrževanje, stroški varovanja in zavarovanja.

- *Stroški izvajanja državne javne službe*

Celotni odhodki izvajanja javne službe se gibljejo enako kot prihodki. Višji so v letih, ko prirejamo Mednarodne simpozije kiparjev Forma viva in v letih, ko smo izvedli mednarodne projekte. S širjenjem kompleksnosti našega delovanja, se posledično višajo tudi stroški: stroški transporta, varovanja, priprave katalogov, ipd.

- *Investicije*

Večina večjih investicij je povezanih z dokončanjem obnove celotnega kompleksa, ki je v državni lasti, in njegovim vzdrževanjem. Vsako leto se skladno s poslanstvom trudimo povečati tudi likovni fond galerijskih zbirk. Višina investicij je odvisna od pridobljenih sredstev Ministrstva za kulturo (MK), občin ustanoviteljic in lastnih sredstev.

Spodaj so po letih navedene večje investicije v obnovo samostana.

V letu 2021:
- sanacija dostopnih pohodnih poti do galerije in službenega parkirnega prostora na vzhodnem delu kompleksa (sredstva MK),
- posodobitev in preureditev slikarskega depoja z vgradnjo desetih novih izvlečnih mrež,
- vzpostavitev računalniške mreže v objektu (iz presežka prihodkov),

V letu 2022:
- popolna prenova električnih instalacij v prostoru stalne zbirke Božidarja Jakca,
- nakup specializiranih luči za muzejsko razsvetljavo (donacija Krka d.d.),
- izvedba I. faze sanacije stebrov južnega trakta po potresu,

- izdelava PZI dokumentacije za obnovo v potresu poškodovanih nosilnih konstrukcij,
- izdelava načrta požarne varnosti in digitalnega arhitekturnega posnetka celotnega objekta,
- celostna restavracija monumentalne skulpture Eisaka Tanake v parku Forma viva.

V letu 2023:

- izvedba II. faze popotresne sanacije stebrov in zidov na južnem traktu,
- izdelava protipotresne ojačitve in obnova fasade baročnih vhodnih stolpičev,
- injektiranje zunanjega zidu še neobnovljenega pritličnega dela zahodnega trakta,
- popolna tehnična in vsebinska prenova stalne postavitve Božidarja Jakca (nova LED razsvetljava, multimedijska oprema),
- izdelava PZI dokumentacije za SZ trakt (dvigalo, razstavišče, trgovina, depoji),
- izdelava idejne zasnove za preureditev samostanskega mlina v rezidenčne prostore.

V letu 2024:

- priprava celotne dokumentacije (DGD, PZI, konservatorski načrt) za kohezijski projekt Natura 2000, ki vključuje obnovo SZ dela samostana z vgradnjo dvigala,
- vsebinska in tehnična posodobitev stalne postavitve Zorana Didka z novo LED razsvetljavo,
- nakup novega strežnika in posodobitev računalniške opreme,
- nadaljevanje restavratorskih posegov na monumentalnih skulpturah v parku Forma viva (Ian Walters).

V letu 2025:

- Projekt vzpostavitve ogledenega lapidarija za hranjenje stavbne plastike nekdanje samostanske cerkve v Kostanjevici na Krki
- Oprema prostora za arhiv dokumentacije o objektu in dokumentarnega fonda
- izvedba projekta zelenega prehoda (zamenjava svetil v razstavnih prostorih za zmanjšanje porabe energije in namestitev digitalnih merilnikov vlage in temperature za boljše kontroliranje razmer v razstavnih prostorih),
- Izdelava dokumentacija za ureditev dostopnosti za gibalno ovirane (ureditev dvigala, klančin, preureditev sanitarij, odstranitev drugih arhitektonskih ovir)

- *Viri financiranja*

Viri sredstev iz državnega proračuna za plače se postopoma povečujejo, oziroma, zadnja leta sledijo stroškom plač.

Sredstva za splošne in programske stroške so bolj ali manj na enakem nivoju. Odvisna so od odmevnosti razstav izvedenih v okviru programa in tudi ocene programa s strani strokovne komisije. Bolj se giblje razpon sredstev za investicije tako v odkupe, kot v samo investicijsko

vzdrževanje samostanskega kompleksa, ki je v lasti države, kar je seveda odvisno od razpoložljivih sredstev financerja.

Občina Krško v pričujočem obdobju ni spreminjala višine sredstev namenjenih financiranju Galerije Božidar Jakac. Ti se ves čas gibljejo v višini 17.000 €, ki se v zadnjem obdobju deli za odkupe in delno za program.

Občina Kostanjevica na Krki sicer povečuje sredstva, vendar ta zaradi specifik in majhnosti občine ne dosegajo predvidenega deleža financiranja.
vendar na račun podpisane pogodbe o izvajanju del Turistično informacijskega centra. Na podlagi te pogodbe smo lahko dodatno zaposlili, 1,5 delavke, ki delata v TIC-u, hkrati pa izvršujeta naloge varovanja in podajanja osnovnih informacij v Lamutovem likovnem salonu, njuni plači pa občina v celoti financira.
Za program javnega zavoda se sredstva malenkostno zvišujejo, tako smo za leto 2026 dosegli sredstva za program v višini 50.000 €. Posebej se zavodu namenjajo sredstva za izvedbo Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva in vzdrževanje parka skulptur, ki je spomenik nacionalnega pomena, in sicer v zadnjih letih letih 8.500 €.

V vseh petih letih beležimo tudi porast pridobivanja sponzorskih sredstev.

Beležimo tudi porast ostalih lastnih sredstev, predvsem na račun povečanja prodanih vstopnic za oglede in delavnice, in sicer iz 10.884 € v letu 2023 na 26.220 € v letu 2025.

Potrebno je omeniti tudi posebno - novo postavko v celotnih prihodkih, ki vpliva na njihovo povečanje, to so pridobljeni projekti iz sredstev Evropske unije. V zadnjem petletnem obdobju smo bili uspešni pri pridobivanju sredstev iz programa Erasmus+, kohezijskih skladov in Interreg projekt manjšega obsega ter projektov Ministrstva za kulturo financiranih iz kohezijskih sredstev. V letu 2024 smo tako pridobili 32.603 € prihodkov, v letu 2025 pa 35.352 €.

Tabelarni prikaz prihodkov in odhodkov Galerije Božidar Jakac:

PRIHODKI PO DENARNEM TOKU	2021	2022	2023	2024	2025
MK – sredstva za program	594.317	612.370	633.198	689.703	710.072
MK – investicijska sredstva + odkupi		141.254	353.898	45.000	40.450
Zavod za zaposlovanje	4.781		105	8.620	23.678
ZZZS – refundacije				10.979	58.500
Občina Kostanjevica	38.500	38.000	48.500	53.500	85.818
Občina Kostanjevica – TIC	32.784	41.000	56.501	62.050	17.000
Občina Krško	17.000	17.000	17.000	17.000	10.000
Družina mest Mestnega prava KnK			10.000	10.000	710.072

Drugi prihodki za izvajanje javne službe	104.608	126.248	142.598	152.110	144.902
Sredstva EU	0	17.786	24.055	32.603	35.352
Prihodki od prodaje na trgu	6.108	10.050	10.504	19.012	26.220
SKUPAJ:	798.098	1.003.708	1.296.359	1.100.577	1.107.199

ODHODKI PO DENARNEM TOKU	2021	2022	2023	2024	2025
Plače in dr. izdatki zaposlenim	429.111	443.307	453.460	529.879	598.393
Odpravnine	5.933	5.997	6.200	8.015	547
Splošni stroški delovanja	95.146	103.439	122.397	134.204	112.678
Programski materialni stroški	175.090	197.597	256.703	291.849	315.674
Stroški za projekte	8.927	17.278	5.399	14.810	19.700
Participacija Cisterscapes				3.250	3.250
Investicijski odhodki	112.311	176.141	384.193	119.118	91.363
Odhodki tržne dej. in obresti	910	874	957	1.956	2614
SKUPAJ:	827.428	944.633	1.229.309	1.103.081	1.144.227
Razlika:	-29.330	59.075	67.050	-2.504	-11.637

3.1.7. Stanje objektov

Vzdrževanje in obnova nekdanjega cistercijanskega samostana, ki je eden največjih državnih stavbnih kompleksov namenjenih kulturi, ostajata izredno kompleksna naloga, saj revitalizacija objekta v celoti še ni končana. Generalni konservatorski načrt, ki bi bil osnovno vodilo obnove, je sedaj končno v izdelavi, stara Projektna naloga celostne prenove zaradi napredka stroke in starosti (več kot 20 let) v mnogih delih že povsem zastarela, zato bo Konservatorski načrt pomembno vodilo. Na področju sodelovanja s službami za varstvo dediščine je v zadnjem petletnem obdobju prišlo do zamenjave pristojnosti med OE ZVKD Ljubljana in OE Novo mesto, kar je občasno povzročalo administrativne zastoje in potrebe po ponovnem usklajevanju vsebinskih zasnov, denimo pri projektu obnove samostanskega mlina.
Objekt, ki je v letu 2020 utrpel zaskrbljujočo škodo zaradi potresov na Hrvaškem, je bil v letih 2022 in 2023 deležen delne a še vedno precej obsežne popotresne sanacije. Izvedena je bila statična sanacija stebrov in zidov v južnem traktu, protipotresna ojačitev ter obnova fasade baročnih vhodnih stolpičev in injektiranje zunanjih zidov pritličnega dela zahodnega trakta. Trenutna investicijska prioriteta je osredotočena na obnovo severozahodnega (SZ) dela kompleksa, za katero je bila v letu 2024 pripravljena celotna dokumentacija v okviru kohezijskega projekta Natura 2000. Ta ključni projekt bo z vgradnjo dvigala končno omogočil dostopnost gibalno oviranim osebam do zbirk v nadstropjih ter ureditev novih prostorov za muzejsko trgovino, depoje in interpretacijsko središče.
Kljub investicijskim premikom pa kot sistemska ovira ostaja Pogodba o upravljanju, ki je omejena na petletno obdobje, kar zavodu onemogoča samostojne prijave na nekatere evropske razpise, ki zahtevajo daljšo trajnost upravljanja. Spremembe ZUJIK-a so to obdobje podaljšale za dobo 20 let, zato smo v pričakovanju aneksa k pogodbi.

Galerija je v tem obdobju utrdila svojo vlogo kot odprt prostor za interdisciplinarne vsebine. Z vstopom v mrežo Cisterscapes in prejemom Znaka evropske dediščine (EHL) leta 2024 se je samostanski kompleks ne le vključil v pomembne mednarodne turistične in kulturne tokove, temveč postal del transnacionalne pohodniške poti. Vsebinsko nadgradnjo predstavljajo inovativni programi, kot je čuječnost v Parku skulptur Forma viva in mednarodni raziskovalni projekti, kot je Družina mest Kostanjeviškega prava, ki povezujejo zgodovino objekta s širšim evropskim prostorom. Pedagoško-andragoški programi so bili dodatno okrepljeni s programi Erasmus+ mobilnosti in rednimi družinskimi dnevi, kar galerijo pozicionira kot sodobno regionalno kulturno in izobraževalno vozlišče.
turistične tokove.

4. Strateški načrt za obdobje 2026 – 2030

Temelj poslanstva GBJ je strokovna obdelava in razstavljanje nacionalno pomembne likovne dediščine, s čimer zagotavljamo njeno dostopnost najširši javnosti. Muzej se s 4.465 m² razstavnih površin (60 % stalne zbirke, 40 % občasne razstave) uvršča med največje v Sloveniji, njegovo unikatno identiteto pa določata monumentalni kompleks nekdanjega cistercijanskega samostana in Park skulptur Forma viva.
Vizija vodenja povezuje dediščino, prostor in program v neločljivo celoto. Zaradi odmaknjenosti od urbanih središč GBJ razvijamo v "dnevni center za obiskovalce", pri čemer smo mnenja, da je potrebno vrhunske mednarodne projekte obvezno doplnjevati s sodobno interpretiranimi stalnimi zbirkami, predvsem pa bogato ob-muzejska ponudba: muzejska trgovina, kavarna z vinoteko v samostanski kleti ter rezidenčni center v mlinu, so še vedno pomemben del naše strategije in visoko v snovanju celostne ponudbe objekta.
Sistematično krepimo mednarodno mrežo in prepoznavnost, kar potrjujejo prestižni dosežki, kot je prejem Znaka evropske dediščine (EHL) leta 2024 za projekt Cisterscapes. Digitalno dostopnost in interpretacijo nadgrajujemo s projekti E-gradovi Posavja in Erasmus+. Za uresničitev te vizije je ključno stalno usklajevanje z Ministrstvom za kulturo glede investicijskega dokončanja kompleksa ter poglabljanje partnerstev z gospodarstvom v regiji in državi.
Veliko pozornost namenjamo tudi vključenosti v lokalno skupnost. Omenjali smo že participativno agendo, ki ji je vsak muzej, ki gre v korak s časom, zavezan. Kostanjevica na Krki je sicer majhna skupnost, zato so tovrstne dejavnosti napram velikim centrom limitirane, pa vendar jih poskušamo čim širše zaobjeti. Zavedamo se odgovornosti, zato sodelujemo z nevladnimi organizacijami in društvi, Valvasorjevo knjižnico Krško, ki ima v Kostanjevici na Krki svojo izpostavo, odlično sodelujemo tudi z območno enoto JSKD, kostanjeviškim mladinskim društvom, ki že nekaj let prireja izjemno kvaliteten Festival kulture Kostanjevica, ali krajše FKK, Društvom za trajnostni razvoj Terra vera, tradicionalno pa sodelujemo tudi z Društvom zaveznikov mehkega pristanka iz Krškega in Anton Podbevšek Teatrom iz Novega mesta, skratka pripravljeni smo sodelovati z vsemi, katerih vsebina je v sinergiji z našim osnovnim poslanstvom. Večplastnost delovanja izkazujemo tudi tako, da že več let upravljamo s pisarno TIC-a v kraju, pri čemer poskušamo turistično ponudbo kraja skupaj z drugimi dejavniki profilirati skozi kvalitetne pakete, ki vsebujejo tako bogate naravne danosti kraja, kot tudi izjemno bogat segment kulturnega turizma. Po drugi strani pa naša kompleksnost in velikost

zahtevata tudi širše povezovanje, pa naj si bo to na regijski ravni, kot je to primer z Gradovi Posavja, ki neformalno in interesno združuje sorodne institucije v regiji, ali pa širše, kot je primer denimo v aktivnostih znotraj kreativnega Združenja zgodovinskih mest Slovenije ali pa denimo že tradicionalno sodelovanje s Pripovedovalskim festivalom iz Ljubljane. Vedno smelejše korake delamo tudi v mednarodnem mreženju.

4.1. Programske usmeritve in obseg programa

Po pomembnem letu 2025, ko je Galerija Božidar Jakac (GBJ) najprej z zaključkom mednarodnega projekta Odmaknjeni pogled in nato z osrednjim projektom ob 50. obletnici delovanja sintetizirala svojo zgodovino in zbirke v celovito muzejsko izkušnjo, zavod v obdobje 2026–2030 vstopa kot konsolidiran muzej moderne in sodobne umetnosti s poudarjenim mednarodnim ugledom. Naše programske usmeritve bodo v naslednjem petletnem obdobju temeljile na treh vsebinskih stebrih:

1. Raziskovalni in študijsko naravnani projekti: Nadaljevali bomo s snovanjem kompleksnih muzejskih razstav, ki slovensko umetnost 20. stoletja umeščajo v širši srednjeevropski prostor. Osrednja programska prioriteta ostaja obdobje med obema vojnama (ekspresionizem, nova stvarnost, socialni realizem), na katerem bazirajo naše temeljne zbirke. Ključni projekti tega obdobja bodo mednarodna razstava *Onkraj akademije* (2026), ter obsežen študijski projekt *Socialni realizem (1929–1941) v Srednji Evropi*", načrtovan za leto 2029.
2. Dialog med stalnimi zbirkami in sodobno produkcijo bomo utrjevali vzpostavljeno prakso dialoških razstav (zlasti v Grafičnem kabinetu Bogdana Borčića). Poseben poudarek bo namenjen novi stalni postavitvi zbirke Toneta Kralja (2026), ki bo s pomočjo senzornih prilagoditev ponudila sodobno interpretacijo njegovega opusa. S tem bomo potem nadaljevali tudi v drugih stalnih zbirkah.
3. Interdisciplinarnost in dediščinska identiteta: Kot prejemniki Znaka evropske dediščine (2024) bomo v programsko delovanje še tesneje vpletali zgodovino samostanskega kompleksa (EŠD 265) in njegovo vlogo v mreži Cisterscapes. Novi prostori v severozahodnem traktu, urejeni v okviru projekta Natura 2000, bodo služili kot stičišče naravne in kulturne dediščine ter prostor za interpretacijo skozi sodobne umetniške prakse.

Krovni projekt obdobja: "Dediščina za prihodnost – dostopnost in digitalizacija" Ta projekt bo prepletal vse naše dejavnosti skozi:

- Vzpostavitev "Sobe čuječnosti" (2026) kot prostora za poglobljeno doživljanje umetnosti.
- Projekt "Umetnine iz depojev", ki bo z uporabo 3D tehnologij in interaktivnih platform (vključno z zaprtimi LLM sistemi) omogočil javno dostopnost sicer skritih fondov (npr. mala plastika Jožeta Gorjupa).
- Mednarodno gostovanje ključnih zbirk, s čimer bomo utrjevali vlogo GBJ kot ambasadorja slovenske moderne umetnosti v tujini (npr. sodelovanja z NG, MG+MSU, MSU Zagreb, MSU Beograd in drugimi regionalnimi centri).

GBJ bo svoj program nadgrajevala kot dnevni center za obiskovalce, kjer vrhunski razstavni program dopolnjuje celovita ponudba izobraževanja, oddiha in raziskovanja v izjemnem historičnem ambientu (to je sicer odvisno od prenovljenih prostorov skozi projekt Nature in obnovo samostanske kleti v sodobno kavarno).

4.1.1. Evidentiranje

Skladno s poslanstvom bomo nadaljevali z evidentiranjem umetnin na terenu, pri čemer bomo kot uspešen model uporabili zaključen popis zapuščine v ateljeju Janeza Boljke (preko 1.200 enot). V začetku obdobja bo osrednji poudarek na celostnem evidentiranju opusa Draga Vidmarja, ki vključuje tako dela pri sorodnikih kot v javnih zbirkah in pri zasebnikih, kar bo podlaga za pripravo njegove razstave v naslednjem letu. Posebno pozornost bomo namenili tudi zapuščini Olafa Globočnika, kjer načrtujemo evidentiranje številnih risb in skic iz obdobja 1930–1980, ki so ključne za razumevanje njegove prakse. Nadaljevali bomo z raziskavami umetnikov, povezanih z Novo stvarnostjo in socialnim realizmom 30. let, kjer veja dedičev prehaja že v četrto generacijo, kar povečuje tveganje za razpršitev gradiva. Zaradi utrjevanja statusa GBJ kot referenčnega centra za fotografijo bomo sistematično evidentirali tudi fotografske fonde, zlasti dela Miroslava Zdovca in njegovih sodobnikov. Pomemben nov vsebinski steber predstavlja ikonografsko proučevanje Pleterske zbirke, ki bo podlaga za njeno razglasitev za premični spomenik.

Cilji:

- *Dokončanje sistematičnega evidentiranja del Draga Vidmarja* na terenu, v javnih zbirkah ter proučevanje njegove zapuščine v rokopisnem oddelku NUK.
- *Evidentiranje zapuščine Olafa Globočnika* (risbe in skice 1930–1980) v lasti umetnikove družine v Zagrebu.
- *Proučevanje in dokumentiranje Pleterske zbirke* z namenom priprav podlag za razglasitev za premični spomenik državnega pomena.
- *Evidentiranje dokumentacije in likovnih del iz zapuščine Zorana Kržišnika* (v letu 2026 predvideno 168 del).
- *Nadaljevanje evidentiranja dokumentacije o avtorjih, povezanih z GBJ*, s poudarkom na digitalizaciji arhivov (Jakac, Didek, France in Tone Kralj, France Gorše, Tratnik, Stiplovšek, Stupica, Pregelj, Čargo, Nande in Drago Vidmar, Dore Klemenčič, Maksim Sedej, avtorji Forme vive).
- *Identifikacija umetniške produkcije o fenomenu meja* v okviru dolgoročnega mednarodnega projekta "Mejnost".

4.1.2. Inventarizacija

Inventarizacija umetniškega fonda v Galeriji Božidar Jakac poteka sistematično in brez zaostankov. V preteklem strateškem obdobju smo uspešno zaključili inventarizacijo ključnih donacij, ki so pomembno obogatile zbirke nacionalnega pomena: donacijo 331 del Nandeta Vidmarja (2022), 53 grafik Vladimirja Makuca (2021) in 149 fotografskih del Miroslava Zdovca (2024).

V obdobju 2026–2030 bomo poleg rednih letnih pridobitev (odkupi in manjše donacije) prednostno izvedli inventarno obdelavo donacije grafik različnih avtorjev iz zapuščine Zorana Kržišnika, ki obsega predvidoma 168 del. Nadaljevali bomo z vizijo popularizacije samostanskega kompleksa kot vrhunskega spomenika s strokovno in sistematično

inventarizacijo arhitekturnih samostanskih fragmentov iz kamna, ki so bili do sedaj zgolj hranjeni.
Poseben segment bo predstavljala vzpostavitev in inventarizacija nove zbirke plakatov, ki dokumentira multidisciplinarno delovanje galerije od petdesetih let naprej. Ta zbirka bo ključna za razumevanje programskega postulata, ki ga je zasnoval ustanovitelj Lado Smrekar. V sklopu inventarizacije bomo v prihodnje močneje povezovali primarno dokumentacijo z digitalnimi repozitoriji, kar bo omogočilo takojšnjo dostopnost novo inventariziranih del na platformah, kot je museums.si.
Cilji:

- *Inventarizacija donacije iz zapuščine Zorana Kržišnika* (predvidoma 168 grafičnih del).
- *inventarizacija donacije Martine Koritnik Fajt*
- *Sistematična inventarna obdelava kamnitih arhitekturnih fragmentov* samostana in njihova vključitev v študijske procese.
- *Vzpostavitev in inventarizacija zbirke plakatov*, vezanih na zgodovino kulturnega delovanja v Kostanjevici na Krki.
- *Inventarizacija del iz zapuščine Draga Vidmarja,* ki bodo po končanem evidentiranju in razstavi prešla v zbirko GBJ kot donacija.
- *Inventarizacija del iz zapuščine Maksa Kavčiča,* katere del bo prešel v zbirko GBJ kot donacija
- *Redna inventarizacija letnih pridobitev* (načrtovano cca. 10–15 del letno iz sredstev za odkupe MK in občin).
- *Digitalna posodobitev akcesijskih vpisov Pleterske zbirke* v sodelovanju z lastniki

-

4.1.3. Digitalizacija in napredne tehnologije

Digitalizacija ostaja eno temeljnih in najhitreje razvijajočih se področij zavoda. Po obdobju intenzivnega digitaliziranja obsežnih arhivskih fondov (Miroslav Zdovc, Janez Boljka, Dore Klemenčič), ki so presegli 15.000 enot, se v novem obdobju fokus usmerja v uporabniško izkušnjo in dostopnost gradiva iz depojev.
Eden pomembnih projektov obdobja 2026–2030 bo "*Umetnine iz depojev – Interaktivne predstavitve za obiskovalce*". Ta projekt bo nadgradil obstoječe 3D skenirane skulpture, zlasti iz fonda Jožeta Gorjupa, ki so zaradi materialne občutljivosti (glina, mavec) javnosti nedostopne. Z uporabo fotogrametrije in 3D skeniranja bomo ustvarili visoko ločljive modele, ki bodo obiskovalcem na voljo preko interaktivnih zaslonov v razstaviščih in na spletnih platformah, kot je SketchFab.
Vključevanje umetne inteligence (AI) in sodobnih trendov: Kljub hitremu razvoju in negotovosti področja v strategijo 2026–2030 na podlagi današnjih znanj vpeljujemo tudi uporabo AI orodij kot ključnih elementov za:
• Avtomatizacijo metapodatkov: AI algoritmi bodo pomagali pri prepoznavanju in katalogiziranju obsežnih fondov.
• Interaktivne AI vodiče: Razvoj klepetalnih robotov (chatbots), ki bodo obiskovalcem na podlagi digitaliziranih dnevnikov in korespondence avtorjev (npr. Drago Vidmar) odgovarjali na vprašanja o njihovem življenju in delu.

• Generiranje dostopnosti: Uporaba AI za samodejno generiranje zvočnih opisov umetnin (audio-description) za slepe in slabovidne ter prevode vsebin v tuje jezike v okviru mednarodnih projektov (npr. Stalna postavitev zbirke Toneta Kralaj kot model).

Nadgradnja digitalizacije z AI orodji mora biti nadgrajena z uporabo velikih jezikovnih modelov (LLM), ki bodo služili kot orodje za napredno analizo in interpretacijo primarnih dokumentacijskih virov (npr. obsežne korespondence, osebni zapiski umetnikov in arhivi simpozijev). Ključni poudarek pri uvajanju teh tehnologij bo varnost podatkov, zato bomo vztrajali na vzpostavitvi zaprtega, lokalno gostovanega sistema, torej se bodo te nadgradnje lahko realizirale le, če bodo za to namenjena sredstva oz. bomo uspešni na razpisih.
To pomeni:
• Sovereign AI (Podatkovna suverenost): LLM modeli bodo delovali izključno na lastni strežniški infrastrukturi zavoda v samostanskem kompleksu. S tem bomo preprečili odtekanje občutljivih kulturnih in osebnih podatkov v javne oblake ali njihovo uporabo za učenje komercialnih modelov.
• Varnost in avtentičnost: Sistem bo deloval kot »zaprt krog«, kjer bo AI generiral odgovore in interpretacije izključno na podlagi preverjenega in strokovno obdelanega gradiva GBJ. S tem bomo zagotovili visoko stopnjo zgodovinske točnosti in preprečili t. i. »AI halucinacije«.
• Interaktivni AI kustosi: Na podlagi teh zaprtih modelov bomo razvili napredne interaktivne vmesnike, ki bodo obiskovalcem omogočali poglobljen »pogovor« z digitalizirano zapuščino umetnikov, ne da bi pri tem ogrozili avtorske pravice ali zasebnost dedičev.
Cilji:

- *Vzpostavitev interaktivnega digitalnega kataloga skulptur Jožeta Gorjupa* z uporabo 3D modelov in njihova vključitev v stalno razstavo preko tehnologij. Poskušati razviti model odprtega depoja.
- *Digitalizacija in 3D modeliranje celotnega Parka skulptur Forma viva* za namene virtualnih ogledov in monitoringa propadanja materialov.
- *Implementacija AI orodij za analizo in interpretacijo dokumentarnih fondov* (Zdovc, Klemenčič, arhiv FV).
- *Načrtno postopno digitaliziranje sekundarne in terciarne dokumentacije* v skladu z najnovejšimi arhivskimi standardi.
- *Vzpostavitev hibridnih razstav*, ki bodo fizične postavitve dopolnjevale z digitalnimi 3D vsebinami originalov, ki se hranijo v depojih., kar bo omogočilo ogled del, ki so zaradi različnih okoliščin (npr. krhkost) predvsem v depojih.

4.1.4. Konserviranje in restavriranje

Z zapolnitvijo delovnega mesta konservatorja-restavratorja za polni delovni čas smo to področje zastavili razvojno in v skladu z mednarodnimi muzejskimi standardi. Strokovno delo je zdaj usmerjeno v sistematično izvajanje posegov na likovnih delih za potrebe razstavljanja (odstranjevanje neustreznih lepil, sanacija raztrganin na papirju, čiščenje nečistoč in sanacija poškodb na kipih), kar je postalo nepogrešljiv del ekipe pri zahtevnih projektih, kot je bil *Odmaknjeni pogled*).
Poleg kontinuiranega paspartuiranja papirnega gradiva smo pričeli s sistematičnim pregledom zbirk in opremljanjem del z varnostnimi sistemi, kar bo prednostna naloga tudi v prihodnje.

Poseben poudarek namenjamo Parku skulptur Forma viva, kjer restavrator izvaja sistematičen monitoring in preventivno konservacijo monumentalnih lesenih skulptur, pri čemer mentorsko vključuje prostovoljce in s tem krepi zavest lokalne skupnosti o pomenu dediščine. V sklopu simpozijev Forma viva restavratorska služba nudi ključno tehnično podporo umetnikom pri izbiri in pripravi lesa, načrtovanju konstrukcijskih rešitev ter preventivni zaščiti novonastalih del.
Pri kompleksnejših projektih, kot je bila restavracija monumentalne slike Toneta Kralja: *Saloma* ali del Gabrijela Stupice, bomo še naprej tesno sodelovali z ZVKDS Restavratorskim centrom. Prav tako bomo nadgradili sodelovanje z ALUO, kjer restavrator kot zunanji sodelavec že sodeluje v študijskem procesu, v prihodnje pa načrtujemo izvedbo rednih pripravništev in mentorstva za študente restavratorstva. Kot ključna investicijska prioriteta obdobja ostaja vzpostavitev in oprema lastne restavratorske delavnice, saj začasna ureditev v pedagoških prostorih ne omogoča dolgoročnega izvajanja zahtevnejših posegov.
Cilji:

- *Sistematično spremljanje stanja umetnin v zbirki, izvajanje preventivne konservacije ter vodenje popolne digitalne dokumentacije o posegih.*
- *nadgradnja procesa paspartuiranja v lastni delavnici z izvajanjem razkisljevanja papirnega gradiva (v meri kot to dopuščajo pogoji v delavnici in gradivo samo), za kar bo potrebno dodatno strokovno izobraževanje zaposlenega.*
- *izvedba enega do dveh kompleksnejših konservatorsko-restavratorskih posegov na delih iz zbirke v okviru lastnih virov znotraj GBJ na leto.*
- *vzpostaviti sistematično hrambo grafičnih matric iz zapuščine umetnikov ter na kovinskih matricah vzpostaviti protokol preventivne konservacije.*
- *vzpostavitev sistematičnega popisovanja sprememb stanja kipov v Parku skulptur Forma viva in skupaj z ZVKD in RC pripraviti načrt preventivne konservacije ter prioritetni seznam najbolj ogroženih kipov v parku.*
- *Izvajanje mentorstva za študente ALUO in sodelovanje pri razvoju standardov za ohranjanje lesene plastike na prostem.*
- *Priprava protokola za gostovanje umetnin pri nas in naših umetnin na gostovanjih po uveljavljenih muzejskih standardih.*

4.1.5. Razstavna politika

Program občasnih razstav v Galeriji Božidar Jakac (GBJ) neposredno nadgrajuje pomen stalnih zbirk, v katerih hranimo vrhunska dela likovne produkcije 20. in 21. stoletja. Pri snovanju novih projektov ostajamo zavezani strokovni presoji, ki v ospredje postavlja kakovost, vizionarstvo in sporočilno moč avtorjev, ne glede na njihovo medijsko ali žanrsko opredelitev. Naše poslanstvo uresničujemo skozi interdisciplinarno povezovanje s strokovnjaki in raziskovalci, kar nam omogoča, da umetniške presežke predstavljamo onkraj trenutnih modnih tendenc. V strateškem obdobju 2026–2030 bomo s svojo razstavno dejavnostjo še odločneje krepili status referenčnega muzeja v srednjeevropskem in regijskem prostoru, pri čemer bomo fokus usmerili v so-ustvarjanje mednarodnih projektov in aktivno omogočanje mednarodne uveljavitve slovenskih umetnikov
Razvoj razstavne politike bo v naslednjem obdobju sledil naslednjim prostorskim in vsebinskim poudarkom:

• Veliko razstavišče: Ostaja osrednji prostor za kompleksne študijske projekte in mednarodne medinstitucionalne razstave ter projektom večjih preglednih ali retrospektivnih razstav. Po priporočilu strokovne komisije bomo pred posamičnimi retrospektivami dajali prednost večjim tematskim raziskavam (npr. *Onkraj akademije*, *Socialni realizem 30. let* ali *Drago Vidmar - retrospektiva, Janko Orač - pregledna razstava*), ki slovensko umetnost umeščajo v širši evropski kontekst.
• Nekdanja samostanska cerkev: Ohranja status prestižnega razstavišča za ambientalno in prostorsko specifično produkcijo uveljavljenih domačih in tujih avtorjev (npr. Kristian Kožul, Ana Sluga, Joni Zakonjšek).
• Lapidarij: Bo prostor za predstavitev tekoče likovne produkcije in mlajših generacij z močnimi konceptualnimi in raziskovalnimi nastavki (npr. skupinski projekti *Artificial/Umetelno*, *Rituali*).
• Grafični kabinet Bogdana Borčića: Nadaljeval bo z uveljavljeno in uspešno prakso dialoških razstav (npr. *Borčić & Zelenko* ob 100-letnici umetnikovega rojstva), ki stalno zbirko aktualizirajo skozi soočanje s sorodnimi poetikami.
Programski minimum: Poskušali bomo ohraniti kontinuiteto programa, kar pomeni:
• eno obsežno razstavo lastne produkcije v velikem razstavišču letno [732, NP 2026],
• eno kakovostno mednarodno gostovanje,
• dve ambientalni razstavi v cerkvi (pomladni in jesenski termin) [732, NP 2026],
• do tri razstave v prostorih Lapidarija [732, NP 2026].
Glede Lamutovega likovnega salona (LLS) na otoku ugotavljamo, da objekt po potresih leta 2020 še vedno ni varen za uporabo. Da bi mladim umetnikom, ki so bili s tem najbolj prizadeti, zagotovili pogoje za delo, bomo v novem obdobju izkoristili prenovljene prostore v severozahodnem (SZ) traktu samostana, ki se urejajo v okviru kohezijskega projekta Natura 2000. Ti prostori bodo služili kot adekvaten nadomestek za prezentacijo sodobne produkcije in interpretacijo dediščine, kar nam bo tudi organizacijsko poenostavilo izvajanje programa, saj bodo razstavišča združena pod enim naslovom in ne bomo potrebovali dodatnih delavcev za izvajanje programa na dislocirani enoti.
Cilji programskih poudarkov občasnih razstav v naslednjih letih so:
2026:
Študijski in mednarodni projekti v Velikem razstavišču:
- »*Onkraj akademije: Bosilj, Sekulić, Skurjeni, Tisnikar*« (mednarodna razstava štirih vrhunskih samoukih umetnikov v sodelovanju z MNMU Jagodina, Muzejem Matije Skurjenija, KGLU Slovenj Gradec in Sammlung Zander iz Köln).
- »*Jaka Babnik: Vprašanje pogleda*« (pregledna razstava slovenskega fotografa v sodelovanju z MSURS Banja Luka, MLU Osijek in F64 Podgorica).

Ambientalne razstave v nekdanji samostanski cerkvi:
- Samostojna razstava *Ane Sluga* (projekt, osredotočen na monumentalna figuralna slikarska dela v prezbiteriju).
- Samostojna razstava *Kristian Kožul: »1573«* (ambientalna razstava kiparja iz Zagreba, ki skozi sodobne materiale interpretira zgodovinski kmečki upor).

Produkcija mlajše generacije v Lapidariju:
- Samostojna razstava *Nike Batista* (interdisciplinarni projekt, ki vključuje tekstil, performans in zvok).
- »*Umetelno / Artificial*« (skupinska razstava Simona Goritschniga, Tim Dožič, Lare Reichmann in Andree Zabric o odnosu med naravnim in umetnim).

- Jubilejni in dialoški projekti:

»*Bogdan Borčić & Karel Zelenko: V dialogu*« (nova postavitev v Grafičnem kabinetu ob 100. obletnici Borčićevega rojstva).

Gostovanja in koprodukcije: Velika razstava Toneta Kralja v Narodni galeriji ob 125-letnici rojstva ter interdisciplinarni projekt Srečko Kosovel v Cankarjevem domu.

2027:

Mednarodne izmenjave v Velikem razstavišču:

- »*Izmenjava Maulbronn*« (razstava vzhodnonemškega modernega in sodobnega slikarstva iz obdobja 1975–2025 v okviru mreže Cisterscapes).
- *Käthe Kollwitz* (razstava del iz zasebne zbirke v Kölnu, bil je izkazan interes, zdaj smo v inicialnih dogovorih, razstava je zasnovana samostojno ali v dialogu s slovensko umetnostjo tistega časa).

Ambientalne postavitve v cerkvi:

- *Matej Čepin* (projekt z uporabo lokalne ikonografije v filmski estetiki).
- *Boris Beja* (ambientalna kiparska postavitev).

Lapidarij:

- »*Rituali*« (skupinska razstava o sodobnih ritualih in spiritualnosti).
- Razstava *Janje Kosi* (samostojna ali dialoška razstava s poudarkom na objektih).

Mednarodni simpozij kiparjev Forma viva (izvedba bienalnega kiparskega simpozija).

2028:

Veliko razstavišče:

- »*Drago Vidmar: Retrospektiva*« (prezentacija rezultatov dveletnega evidentiranja in obsežna donacija del v zbirko GBJ).
- *Janko Orač* (pregledna razstava in katalog ob umetnikovi 70-letnici).

Nekdanja samostanska cerkev:

- *Joni Zakonjšek* (samostojna razstava ambientalnega slikarstva).

Lapidarij:

- *Jasmina Nedanovski & izbran avtor iz regije* (dialoška razstava umetnikov iz regije in širšega balkanskega prostora s težnjo recipročnega gostovanja razstave).

2029:

Študijski projekti v Velikem razstavišču:

- »*Socialni realizem (1929–1939) v Srednji Evropi*« (osrednji mednarodni študijski projekt o angažirani umetnosti, ki nadaljuje serijo Obrazi ekspresionizma in Odmaknjeni pogled).
- Projekt s študijskim naslovom »*Slovenski likovni teoretiki*« (študijska razstava del Zorana Didka, Milana Butine in Jožefa Muhoviča).

Tematski projekti:

- Študijski projekt »*Fotografija kot umetnost: Topografija*« (skupinska razstava mednarodnih in slovenskih fotografov).

Mednarodni simpozij kiparjev Forma viva (izvedba bienalnega kiparskega simpozija).

2030:

Projekt s študijskim naslovom »*Slovenski likovni teoretiki*« (študijska razstava del Zorana Didka, Milana Butine in Jožefa Muhoviča).

Cilji dela s stalnimi razstavami Zbirk GBJ v petletnem obdobju:

Galerija Božidar Jakac (GBJ) kljub kadrovski podhranjenosti strokovnih delavcev sistematično nadgrajuje prezentacijo svojih desetih stalnih zbirk, v katerih je na ogled več kot 800 likovnih del. V preteklem strateškem obdobju smo s posodobitvijo infrastrukture (wi-fi signal, LED razsvetljava) omogočili digitalne nadgradnje, ki jih bomo v prihodnje razvijali v obliki avdio vodstev, vezanih na spletno stran, in interaktivnih AI kustosov. Zaradi muzejskih standardov bomo še naprej posebno pozornost namenjali rednim menjavam občutljivejšega gradiva na papirju.
V obdobju 2021–2025 smo uspešno realizirali večino ključnih ciljev: vzpostavljena je bila nova stalna zbirka Nandeta Vidmarja (2022), ki je utrdila matičnost likovnega obdobja med obema vojnama, ter izvedena celovita tehnična in vsebinska prenova zbirke Božidarja Jakca (2023). Leta 2024 smo posodobili razsvetljavo v zbirki Zorana Didka, leta 2025 pa s pomočjo uspeha na projektu *Vztrajnost v galeriji* znotraj razpisa *Zeleni prehod v kulturi* še razsvetljavo v Zbirki Gorše – Gorjup. Prav tako smo posodobili merilce vlage in temperature v stalnih zbirkah
V strateškem obdobju 2026–2030 načrtujemo naslednje prioritete:
• Prenova stalne zbirke Toneta Kralja (2026): Osrednji cilj leta 2026 je posodobitev interpretacije opusa enega najpomembnejših slovenskih umetnikov 20. stoletja. Nova postavitev bo vključila ključne nove pridobitve, vključno z monumentalno sliko *Saloma* (1931). Postavitev bo senzorno prilagojena depriviligiranim skupinam in bo vključevala avdio vodnik.
• Vzpostavitev "Sobe čuječnosti" (2026): Kot nov programski steber bomo vzpostavili prostor, namenjen poglobljenemu, meditativnemu opazovanju izbranih umetnin iz fonda galerije, kar bo vključevalo tudi taktilne pristope in zvočne kulise.
• Grafični kabinet Bogdana Borčića: Skladno z donatorsko pogodbo bomo vsako leto pripravili novo, dialoško postavitev, ki dela Bogdana Borčića sooča s sorodnimi poetikami (leta 2026 dialog s Karlom Zelenkom ob 100. obletnici obeh umetnikov).
• Pleterska zbirka evropskih slikarjev: Nadaljevali bomo z načrtnim ikonografskim proučevanjem zbirke z namenom izdelave dokumentacije za njeno razglasitev za premični spomenik državnega pomena. S predstavniki samostana Pleterje bomo posodobili inventarno knjigo in digitalne akcesijske vpise.
• Projekt Cisterscapes in zgodovina samostana: Po prejemu Znaka evropske dediščine (EHL) leta 2024 bomo do leta 2028 nadgradili interpretativno zgodbo "Samostan skozi stoletja". Razstava o stavbni zgodovini (EŠD 265) bo vključevala digitalne vsebine in bo povezana s transnacionalno pohodniško potjo cistercijanov.
• Digitalna dostopnost depojev: Presežek digitalizacije bomo uporabili za projekt "Umetnine iz depojev", kjer bodo 3D skenirane skulpture (zlasti fond Jožeta Gorjupa) obiskovalcem na voljo preko interaktivnih zaslonov in virtualnih postavitev.

V načrtu imamo tudi vzpostavitev zaprtega sistema velikih jezikovnih modelov (LLM), s čimer bi varno interpretirali digitalizirane arhivske fonde (npr. dokumentacija Nandeta Vidmarja) in jih preko interaktivnih modulov vključili neposredno v izkušnjo stalnih postavitev.

Katalogi in publikacije (n.pr. katalog ob vsaki večji razstavi, vodniki, ...)

V Galeriji Božidar Jakac (GBJ) ostajamo pri prepričanju, da je vloga muzeja v družbi determinirana s postavljanjem visokih strokovnih normativov. Muzejski tip razstave se od komercialnih produkcij razlikuje po svojem raziskovalnem pristopu in prispevku k

zgodovinjenju likovne umetnosti ter utrjevanju nacionalne kulturne dediščine. Zato katalog ostaja obvezen element razstavnega aparata GBJ.
V obdobju 2026–2030 bomo dosledno sledili vzpostavljenim standardom založniške dejavnosti:
• Veliki razstavni prostor: Za kompleksne mednarodne študijske projekte (npr. *Onkraj akademije*, *Socialni realizem*) izdajamo kataloge formata A4 v obsegu med 150 in 250 stranmi.
• Nekdanja samostanska cerkev: Za uveljavljene avtorje in ambientalne projekte izdajamo kataloge formata A5 v obsegu okoli 60 in 80 stranmi.
• Lapidarij in novi prostori SZ trakta: Za predstavitve mlajše generacije in tekoče produkcije izdajamo kataloge formata A5 v obsegu med 40 in 60 stranmi.
Po uspešni izdaji slikanice *Hrast in pisar* (2024/25), ki je povzela zgodovino samostana, bo v naslednjem petletnem obdobju pozornost namenjena predvsem poglobljenim raziskovalnim publikacijam in dostopnim pedagoškim gradivom:
• Delovni zvezki za otroke in družine (2026–2030): Na podlagi potreb pedagoške službe bomo ob večjih projektih in stalnih zbirkah (npr. *Onkraj akademije*, *Tone Kralj*) pripravili delovne zvezke, ki bodo spodbujali interaktivno spoznavanje umetnin.
• Katalog Pleterske zbirke evropskih slikarjev: Po končanem načrtnem ikonografskem proučevanju baročnih slik, ki poteka v sodelovanju s Kartuzijo Pleterje, bomo pripravili strokovni katalog zbirke, ki bo služil tudi kot podlaga za njeno razglasitev za spomenik.
• Znanstveni zbornik Družina mest Kostanjeviškega prava (2027): Ob 775-letnici prve omembe mesta Kostanjevica bomo izdali monografijo s kritično objavo izvornih srednjeveških dokumentov in strokovnimi študijami vodilnih zgodovinarjev.
• Publikacije ob jubilejih in retrospektivah: Priprava kataloga ob retrospektivni razstavi Draga Vidmarja (predvidoma 2028) in preglednega kataloga ob 70-letnici Janka Orača.
Vse publikacije bomo (skladno z razpoložljivimi sredstvi) izdajali v fizični obliki.

Ciljni partnerski muzeji za predvideno sodelovanje

V obdobju 2026-2030 bomo pri pripravi in izvedbi različnih programov predvidoma sodelovali z naslednjimi institucijami, tako v slovenskem kot mednarodnem prostoru:

- Muzej krščanstva na Slovenskem (projekt Cisterscapes)
- Museum MORE, Grossel, Nizozemska (Realizmi medvojnega obdobja)
- MODEM Center for modern and contemporary art, Debrecen, Madžarska (izmenjava razstav)
- Muzej Umeny Olomouc, Češka (izmenjava razstav)
- MART, Rovereto, Italija (projekt *Socialni realizem*)
- Nacionalni muzej moderne umetnosti Zagreb (projekt *Onkraj akademije*)
- Muzej suvremene umjetnosti Zagreb (projekt *Socialni realizem*)
- Zander collection, Köln, Nemčija, (projekt *Onkraj akademije*)
- Muzej Matije Skurjenija, Zaprešić (projekt *Onkraj akademije*)
- Muzej savremene umetnosti Beograd (projekt *Socialni realizem* in *razstava jake Babnika*)
- Muzej likovnih umjetnosti, Osijek, Hrvaška (razstava Jake Babnika)
- Obalne galerije Piran – Mednarodni simpozij kiparjev Forma viva
- Muzej savremene umetnosti RS, Banja Luka

- Regional Gallery Liberec, Neue Gallerie Graz, Gunzenhauser Museum Chemnitz, Moderna galerija Zagreb (razstava Nova stvarnost na slovenskem in v Srednji Evropi)
- Galerija Murska Sobota
- Koroška galerija likovnih umetnosti Slovenj Gradec
- Umetniška galerija Maribor
- Pilonova galerija Ajdovščina
- Mednarodni grafični likovni center
- Moderna Galerija
- Narodna Galerija
- Muzeji in galerije mesta Ljubljane

Drugi projekti

Eden od pomembnih segmentov delovanja GBJ je tudi urejanje okolice vplivnega območja nekdanjega samostana (območje gradu Kostanjevica), ki je razglašen za spomenik državnega pomena in vpisan v register nepremične kulturne dediščine pod EŠD 8766. Gre za nekdanji cistercijanski samostan, preurejen v muzejski kompleks, ki ga obkrožajo po livadah postavljene hrastove skulpture sodobnih domačih in tujih kiparjev zaokrožene v celoto kot Park skulptur Forma viva, prav tako razglašen za spomenik državnega pomena in vpisan v register pod EŠD 11070. Ambient dopolnjujeta obzidana parkovna površina (drevesnica) in del nekdanjega posestva z vinogradi.
Obzidana parkovna površina (drevesnica) je vitalen del vplivnega območja samostana, ki se razprostira južno od kompleksa stavbe na katastrskih parcelah pod št. 1397/1, 1397/2, 1397/3, 1397/4, 1397/5, ki zajemajo področje nekdanjega samostanskega parka. Zemljišče se nahaja na varovanem območju kompleksnega varstva kulturne dediščine. V preteklem strateškem obdobju nam je uspelo prenesti lastništvo na MK in v leu 2025 ima GBK tudi ta del v pogodbi o upravljanju.
Obzidana parkovna površina (drevesnica) danes namreč kaže izjemno klavrno podobo in močno kazi celotno podobo tega turističnega bisera. Zaradi označenih arheoloških najdišč grajskega kompleksa in režimskega varovanja dosedanji zakupnik z zemljiščem že dolga leta ne upravlja, zato je le to močno zaraslo, varovalni zid pa je na mnogih mestih močno degradiran in prepuščen nadaljnjemu propadanju.
GBJ v upravljanju celote vsekakor vidi velik potencial in je v zadnjih letih na to temo že organizirala nekaj predavanj strokovnjakov s področja krajinske arhitekture, kjer smo govorili o načinih revitalizacije takšnih površin in smiselni vključitvi v celoto kompleksa, ter problemsko okroglo mizo, kjer so bili prisotni strokovnjaki tudi iz področja varovanja kulturne in naravne dediščine. V pogovorih so predstavniki oddelka krajinske arhitekture na Biotehnični fakulteti Univerze v Ljubljani večkrat izkazali interes po sodelovanju terenskih vaj s študenti, ki bi lahko v osnovi definirali parkovno ureditev in tudi v osnovi realizirali ureditev. ZVKD OE Ljubljana, je že nekajkrat indicirala idejo po vzpostavitvi lapidarija javnih skulptur, ki se kopičijo znotraj Restavratorskega centra in jim jemljejo pomembne funkcionalne površine, v kontekstu že obstoječega Parka skulptur Form viva pa bi ustrezno prezentirane lahko predstavljale pomembno dopolnitev pregleda razvoja monumentalnega kiparstva pri nas. To idejo je podprlo kar nekaj pomembnih strokovnjakov iz tega področja.

GBJ ta prostor prav gotovo vidi tudi v kvalitetni nadgradnji lastnih pedagoških programov oz. v različnih programih s področja psihologije, ki se opirajo na likovno terapijo. Sem prav gotovo spadajo tudi programi Čuječnosti, ki zadnja leta dobivajo na veljavi. Sinergija muzejskega dela ter dela drugih, za to usposobljenih subjektov bi prav gotovo prinesla sinergične učinke tudi pri nadaljnjem razvoju kavarne in vinoteke v kombinaciji z razvojem projekta Cisterscapes, kot tudi uporabe nočitvenih kapacitet, ki jih nameravamo usposobiti znotraj nekdanjega samostanskega mlina, ki se prav tako nahaja znotraj kompleksa varovanega vplivnega območja nekdanjega samostana.

Cilji:

- *revitalizacija območja parkovne površine, ki spada v vplivno območje nekdanjega cistercijanskega samostana.*
- *medinstitucionalno sodelovanje s službami za varovanje kulture in narave, Biotehnično fakulteto ter drugimi NVO s tega področja pri konceptu ureditve*
- *intenzivno upravljanje s področjem ter iskanje partnerjev za interdisciplinaren pristop pri pripravi programov*
- *navezava programov v koncept razvoja skozi projekt Cisterscapes*

4.1.6. Nadaljevanje in razširitev pedagoških in andragoških programov.

V prihodnjem obdobju bomo pedagoške programe Galerije Božidar Jakac razvijali na osnovi kontinuiranega in ciljno usmerjenega dela z različnimi skupinami obiskovalcev. Poseben poudarek bo namenjen nadgradnji programov vodstev in delavnic za organizirane skupine ter njihovemu tesnejšemu povezovanju s stalnimi zbirkami in začasnimi razstavami. Obstoječe delavnice, razvite na podlagi stalnih zbirk – zlasti del Zorana Didka in Toneta Kralja – bomo vsebinsko nadgrajevali ter jih še naprej prilagajali aktualnim razstavnim projektom.

Na področju dela z mladimi bomo nadalje razvijali programe, ki spodbujajo aktivno in participativno vlogo udeležencev, med drugim programe za srednješolce, ki omogočajo preizkus v kustoskih in interpretativnih vlogah, ter specializirane delavnice, kot so rezbarske in land-art delavnice. Hkrati bomo okrepili ponudbo za samostojne obiskovalce ter razvijali programe, ki omogočajo poglobljeno individualno doživljanje galerijskih vsebin.

Pomembna strateška usmeritev ostaja poglabljanje sodelovanja z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. V prihodnjih letih bomo dodatno okrepili partnerstvo z lokalno osnovno šolo OŠ Jožeta Gorjupa ter učence bolj sistematično vključevali v delo z Zbirko Gorjupove galerije, ki je delno umeščena v šolski prostor. Ob tem bomo razvijali dolgoročnejša sodelovanja tudi z drugimi osnovnimi in srednjimi šolami, pri čemer bomo gradili na ponovnih obiskih in na mreži likovnih pedagoginj, ki delujejo na več šolah in s tem prispevajo k trajnejšemu povezovanju z galerijo.

Na področju širšega dostopa do programov bomo okrepili sodelovanje z domačimi in tujimi agencijami ter organizatorji vodenih ogledov, ki v galerijo redno pripeljejo tuje obiskovalce. Cilj je razvoj prilagojenih pedagoških vsebin in vodstev, ki bodo še bolj upoštevala potrebe mednarodne publike ter krepila prepoznavnost GBJ v širšem kulturno-turističnem prostoru.

Razvoj dopolnilnih izobraževalnih vsebin bomo nadalje povezovali s projektom Cisterscapes. Slikanico Hrast in Pisar, namenjeno predvsem drugi triadi osnovnošolcev, bomo sistematično vključevali v pedagoške programe ter jo nadgrajevali z raziskovalnimi in izkustvenimi dejavnostmi, prilagojenimi različnim starostnim skupinam.

Medgeneracijske in mladinske programe bomo razvijali kot prostor prepleta umetniških, izkustvenih in čustvenih vidikov, pri čemer bomo izhajali iz razstavnih vsebin in prostora galerije. Nadgrajeni pedagoški prostori, vključno z restavratorsko-konservatorsko delavnico in izboljšanimi pogoji za grafično delo, omogočajo razvoj bolj specializiranih in tehnično zahtevnih programov. Uspešne obstoječe formate, kot sta Počitniško varstvo in poletna kiparska delavnica, bomo ohranjali in vsebinsko nadgrajevali, medtem ko bo tradicionalna grafična delavnica ostala osrednji andragoški program z izrazitim zanimanjem odrasle publike.
Na andragoškem področju bomo nadalje razvijali program Sledi umetnosti kot dolgoročen, redni in vsebinsko poglobljen format za odrasle obiskovalce in Prijatelje GBJ. Program bomo nadgrajevali z dodatnimi raziskovalnimi vsebinami, mobilnostmi in mednarodnimi izmenjavami, s čimer bomo krepili zvesto in aktivno skupnost obiskovalcev ter vlogo galerije kot prostora vseživljenjskega učenja.

V prihodnje si želimo ohraniti visoko raven kvalitete, ki je bila vzpostavljena s strokovnim vodenjem in povečati prepoznavnost vsebin tako na lokalni kot nacionalni ravni. GBJ utrjuje svojo vlogo kot ponudnik kvalitetnih strokovnih programov. Zavedamo se pomena programov, ki niso usmerjeni samo v strokovne vsebine, ampak so namenjeni tudi povezovanju in vključevanju, torej so usmerjeni v oblikovanje t. i. participativnega in inkluzivnega muzeja.

V naslednjem obdobju načrtujemo:
- Sistematična nadgradnja pedagoških programov, razvoj in oblikovanje pedagoškega lika za najmlajše, in priprava novih pedagoških gradiv, predvsem vodnikov za samostojno raziskovanje stalnih zbirk
- Razvoj in umestitev pedagoških prijemov v nove razstavne prostore v sklopu projekta Natura 2000
- Vzpostavitev sobe čuječnosti
- Aktivno sodelovanje z lokalno osnovno šolo in aktivacija učencev v delo z Zbirko Gorjupove galerije
- Tesnejše sodelovanje z osnovnimi in srednjimi šolami ter fakultetami z različnih strokovnih področij. Prilagajanje usmerjenih programov s šolskim kurikulumom.
- Zavedamo se pomena vključevanja mladih v kraju, zato si bomo kot izziv zadali okrepitev zavedanja o kvaliteti programov znotraj lokalne skupnosti
- Sistematično delo s ciljno skupino mladih (v zelo širokem smislu, do 35 leta), saj nam predstavljajo segment obiskovalcev s katerimi lahko gradimo na dolgoletnem odnosu. Načrtujemo pripravo interaktivnih izobraževalnih vsebin, ki bodo mlade pritegnile in jim omogočile aktivno preživljanje prostega časa v galeriji in njeni okolici
- Vzpostavitev pogojev za izvedbo kompleksnih delavnic v pedagoških prostorih, ki bi delovali tudi v funkciji delovnega ateljeja za grafiko (priprava opreme za litografijo, optimizacija prostora za izvedbo jedkanice, prostor za sušenje odtisov)
- Nadaljevali bomo s programom medgeneracijskih in družinskih ustvarjalnic kot del ob razstavnega programa, ki jih ob sodelovanju kustosinje pedagoginje vodijo umetniki.
- Nadaljevanje priprave programov za odrasle, vodstev in predavanji na temo stalnih zbirk in občasnih razstav v sklopu programa Sledi umetnosti.
- Nadaljevanje sodelovanja z lokalno skupnostjo in društvi ter drugimi ponudniki v kraju ter regiji (JSKD, knjižnica, mladinsko društvo, sodelovanje z institucijami v okviru združenj Gradovi Posavja in ZZMS).

Usmeritve, ki jih na podlagi analiz snujemo v zadnjih letih so koncentrirane v cilj, da po zgledu mnogih drugih podobnih institucij, ki so locirane izven večjih urbanih središč, zagotovimo pogoje, da GBJ postane dnevni center za obiskovalce. Pri rasti obiskovalcev v zadnjih letih namreč spoznavamo, da večina obiskovalcev našo ustanovo obišče v obdobju podaljšanega vikenda in poskuša združiti več čutno doživetje širšega naravnega področja neokrnjene narave s kulturnimi vsebinami, ki jih snujemo znotraj celotnega kompleksa nekdanjega samostana. Z združitvijo skrbno pripravljenih kulturnih vsebin predvsem na likovnem področju, ki je področje delovanja muzeja, in izjemnega ambienta pristopamo zadnja leta k programu celostno.

Cilji treh najpomembnejših usmeritev, ki so usmerjene na individualnega obiskovalca in ki bi jih v naslednjih letih želeli kvalitetno razviti so:

- Program čuječnosti v galeriji

Obisk galerije, opazovanje umetnin in sprehod po Parku skulptur Forma viva ponujajo možnost za kvalitetno preživljanje prostega časa in mentalno sprostitev, ki se času digitalne zasičenosti in povečanega stresa v obdobju epidemije kaže kot edinstvena izkušnja za soočanje s posledicami. Izkušnjo obiska galerije bomo nadgradili z vpeljavo programa čuječnosti v galeriji. Čuječnost s svojimi praksami spodbuja k sposobnosti za usmerjanje pozornosti na sedanji trenutek, s čimer se zavemo svojih miselnih procesov, krepimo koncentracijo in se miselno sprostimo. Z vpeljavo »prostora čuječnosti« bomo vzpostavili miren prostor v galeriji, ki bosta namenjena usmerjanju pozornosti samo na eno umetnino. S premišljenim izborom umetnin in pripravo tekstovno ter avdio vodene vadbe čuječnosti želimo obogatiti izkušnjo dojemanja umetnosti pri obiskovalcih.

- Sodelovanje z OŠ Jožeta Gorjupa

OŠ Jožeta Gorjupa ima poseben status galerijskega prostora v katerem je deloma reprezentirana Zbirka Gorjupove galerije, najstarejše zbirke, ki jo vzdržuje Galerija Božidar Jakac. S sistematičnim sodelovanjem želimo galerijo na šoli vključiti v vzgojno-izobraževalni proces ter jo vzpostaviti kot prostor učenja, raziskovanja in ustvarjalnega izražanja. V sodelovanju z učitelji bomo razvijali tudi vsebinsko prilagojene programe, ki se bodo navezovali na učne načrte različnih predmetnih področij, predvsem likovne umetnosti, zgodovine, slovenščine in družboslovja.

- Razvoj in oblikovanje pedagoškega lika za najmlajše ter priprava novih pedagoških gradiv na stalnih razstavah

Z namenom, da stalne razstave približamo najmlajšim obiskovalcem, bomo razvili pedagoški lik, ki bo otrokom služil kot vodnik skozi galerijski prostor. Lik bo zasnovan kot igriv in prepoznaven spremljevalec, ki bo s pomočjo zgodb, vprašanj in nalog spodbujal radovednost ter aktivno opazovanje umetnin. Ob tem bomo pripravili nova pedagoška gradiva, prilagojena različnim starostnim skupinam. Gradiva bodo zasnovana tako, da bodo spodbujala učenje skozi igro, povezovanje umetnosti z vsakdanjimi izkušnjami ter razvijanje vizualne pismenosti. Sodobno oblikovana tiskana in digitalna gradiva bodo omogočala samostojno ali vodeno raziskovanje stalnih razstav ter prispevala k bolj dostopni, vključujoči in doživljajski predstavitvi galerijske zbirke.

4.1.7. Ciljne publike in razvoj občinstva

Ciljne publike Galerije Božidar Jakac so izjemno raznolike, saj je muzej hkrati spomenik državnega pomena (nekdanji cistercijanski samostan) in muzej za likovno umetnost. V muzeju torej gostimo najrazličnejše javnosti: tako strokovno javnost, specializirano za področja kulturne dediščine in likovne umetnosti, kot najširšo publiko, ki ima interes za kulturo in umetnost, ali pa turistično konzumira prostor skozi naravne danosti.
V obdobju 2026-2030 bomo z načrtno kulturno-umetniško vzgojo izobraževali in vzgajali novo muzejsko publiko in jo senzibilizirati za dojemanje najrazličnejših diskurzov v vizualni umetnosti.
Prav tako se bomo usmerjali tudi na starejšo publiko (upokojenci), zanjo pripravljali ciljne programe in jih usmerjali v programe Kluba prijateljev GBJ, saj ta populacija postaja vse številčnejša in vse pomembnejša tako v Sloveniji kot v Evropi.
Med strokovno javnostjo pa se že vrsto let (in tako nameravamo tudi vnaprej) dokazujemo s strokovnostjo in kakovostjo naših razstavnih programov.

Ciljne skupine

- *Otroci in mladostniki ter študenti* – nadaljevanje uspešnih programov, oblikovanje novih programov in prilagajanje programov, intenzivno delo za vključevanje mladostnikov v programe
- *Družine* – nadaljevanje s programom družinskih ustvarjalnic, priprava pedagoških gradiv in počitniških aktivnosti med tednom
- *Redna muzejska publika* (obiskovalci otvoritev, domačini), poskušali jih bomo navdušili tudi za programe, ki jih morda še ne poznajo
- *Posamezniki* – dostopnost muzeja in programov je pomembna za dobro počutje in prijetno izkušnjo srečanja z muzejem za posameznike, ki izberejo obisk muzeja kot aktivnost prostega časa.
- *Člani Kluba prijateljev GBJ* – priprava ekskluzivnih programov, nadgradnja in negovanje stikov.
- *Lokalna skupnost* (povečati prisotnost domačinov na otvoritvah, dvig zavesti o raznovrstnosti programov galerije)
- *Strokovna javnost* – kontinuirana priprava kvalitetnih programov po katerih je galerija prepoznavna.
- *Turisti*, ki namensko obiščejo kulturni spomenik in galerijo (okrepitev ponudbe vodenja v nemškem jeziku, ponudba tudi drugih programov v tujih jezikih).
- *Turisti*, ki najprej obiščejo bližnje destinacije od kjer so usmerjeni v galerijo (sodelovanje s TIC-i v regiji ter drugimi institucijami, združenje Gradovi Posavja, ZZMS)
- *Različne organizirane skupine*, tako domače kot tuje – aktivna vključenost v različne poti promocije in oblikovanja ponudb ter zagotavljanje kakovostnih vodstev v različnih jezikih (v sodelovanju s TIC Kostanjevica na Krki)
- *Prebivalci Posavja in Dolenjske* – oblikovanje programov za bližnje prebivalce v regiji, ki muzej v največjem številu obiščejo na dneve odprtih vrat ter v poletnem času (koncerti, dogodki, počitniško varstvo za otroke)
- *Ranljive skupine* – nadgradnja in redno vključevanje elementov prilagojenih za različne ranljive skupine v razstave in programe

- *Starejši*, t. i. tretje življenjske obdobje. Starejši so hvaležni obiskovalci, ki muzej obiščejo v različnih oblikah. Pomembna je dostopnost in urejenost muzeja (dovolj površin za počitek), ponudba kakovostnih vodstev in programov ter vzpostavljanje možnosti participacije v različnih oblikah.

Načrtujemo:

- *Sistematična analiza obiskovalcev* za prepoznavanje raznolikih potreb in motivacije občinstva, v sodelovanju vseh akterjev na tem področju (uprava, muzejski vodniki, kustos pedagog).
- *Sistematična ureditev označevanja* po prostorih z načeli service designa.
- *Ureditev manjše predstavitvene dvorane* za raznovrstne projekcije in več prostorov za počitek obiskovalcev.
- *Nadaljevanje kontinuirane promocije programov* v medijih, oglaševanje na plakatnih mestih.
- *Sistematična komunikacija na družbenih omrežjih in spletnih kanalih galerije* in razvoj komunikacije za različne ciljne skupine ter pridobitev novega občinstva,
- *Intenzivno delo z lokalno skupnostjo,* dvig zavesti o prostoru nekdanjega samostana, ki naj bi služil vsakemu posamezniku.

Cilji:

- *Priprava raznolikih kvalitetnih vsebin*
- *Gradnja kontinuiranega zaupanja članov Kluba prijateljev GBJ.*
- *Skrb za redne obiskovalce in uporabnike.*
- *Povečana pozornost in obseg priprave vsebin za ranljive skupine.*

4.1.8. EU projekti

Perspektiva evropske politike se v obdobju med 2021-2027 osredotoča predvsem na zelene politike in digitalizacijo. V prihodnjem programske obdobju se bo ta fokus kot kaže obrnil v teme varnosti in konkurenčnosti. Bomo pa kljub temu ostajali v okviru programov, na katere običajno participiramo (Erasmus+, Kreativna Evropa, kohezijske politike, idr.) ter sledili generalnim smernicam evropske politike. Hkrati je smiselno še močnejše povezovanje znotraj regije skozi projekti financiranimi iz kohezijske politike s slednjem strateškim usmeritvam. V okviru mreže Cisterscapes vidimo predvsem možnosti povezovanja na širši regionalni ravni ter nadgraditvi mednarodne mreže v okviru znaka Evropske evropske dediščine. Financiranje skozi evropske projekte tako vidimo zgolj kot dopolnitev naših rednih dejavnosti in možnosti še večjega učinka le-teh.

Želimo si zlasti vlaganja v infrastrukturo, kar pa bo moralo potekati usklajeno z ustanovitelji in lastnikom objekta. Tukaj se soočamo z izzivi, ki izvirajo iz delitve ustanoviteljih in lastniških pravic. Projekti večjega obsega, kjer ni predplačil (večji kohezijski projekti, Interreg, Obzorje Evropa, itd.) so nam nedosegljivi, saj zahtevajo finančno podporo tako ustanoviteljev kot financerja. Zaenkrat ostajamo v projektih manjšega finančnega obsega in potencialnih partnerstvih, kjer uspemo zagotavljati predplačila in udeležbo iz lastnih sredstev.

S pridobitvijo Erasmus+ akreditacije na področju izobraževanja odraslih v letu 2022 smo si do leta 2027 zagotovili stabilno financiranje za izvedbo mednarodnih mobilnosti tako za zaposlene kot našo publiko. Tovrstno sodelovanje želimo ohraniti tudi v prihodnje (odvisno od programske politike programa Erasmus+ v novem obdobju), saj se v času izvajanja kažejo pozitivni vplivi tako na razvoj kompetenc in znanja strokovnega osebja kot tudi dvig kakovosti obrazstavnih programov kot posledica udeležbe v programu Erasmus+, ki ima fokus na izobraževanju.

Naše mednarodne intence so povezane z različnimi področji delovanja muzeja, tako v sklopu umetnostnozgodovinskih raziskav in predstavitev umetnosti prve polovice 20. stoletja kot v sklopu obravnavanja sodobnih umetniških praks. V mednarodnem smislu se nameravamo povezovati s kredibilnimi partnerji in s stališča umetnosti obravnavati družbeno relevantne teme kot so življenje na/ob meji, povezovanje narave in kulture ter ekologija ter okoljevarstvo. Na drugi strani je Galerija Božidar Jakac pomembna tudi s stališča ohranjanja nepremične kulturne dediščine, saj naseljuje enega najbolj karakterističnih in pomembnih nekdanjih samostanov v Sloveniji. V tem segmentu naše poslanstvo v sklopu mednarodnih projektov vidimo tudi v spodbujanju kulturnega turizma in ohranjanja kulturne in naravne dediščine, zato se nameravamo v prihodnosti vključiti tudi v tovrstne mednarodne partnerske mreže.

S pridobitvijo znaka Znaka evropske dediščine (*European Heritage Label* EHL) v okviru mreže Cisterscapes bo potrebno do leta 2027 realizirati dejavnosti iz prijavne aplikacije, ki temelji na mreženju 17-ih nekdanjih samostanov (konkretno mreženje in sodelovanje, gostovanja in iskanje med muzejskih partnerjev znotraj konzorcija, izvajanje aktivnosti povezanih z interpretacijo cistercijanske krajine, ipd.). Poglobljenega sodelovanja v mreži in možnosti, ki jo nudi nadgradnja mednarodnih partnerstev znotraj mreže EHL.

4.1.9. Mednarodno mreženje

V preteklem strateškem obdobju je mednarodno mreženje postalo ena ključnih prioritet zavoda, kar je rezultiralo v intenzivnejšem strokovnem delu, reinterpretaciji zbirk nacionalnega pomena ter njihovi komparativni umestitvi v mednarodni prostor. Uspešno realizirani projekti, kot so *Vezi* (z NMMU Zagreb) in monumentalni mednarodni projekt *Odmaknjeni pogled* (2024), pri katerem je sodelovalo 24 institucij, od tega 13 iz tujine, so utrdili zaupanje mednarodnih partnerjev. To dokazujejo tudi prestižne nagrade, kot sta Živa Award (2022) ter nagradi ICOM za najboljši muzejski film in mednarodno sodelovanje in Valvasorjeva nagrada za *Odmaknjeni pogled* (2024)
V obdobju 2026–2030 bomo mednarodno dejavnost razvijali na štirih ravneh:
1. Raziskovalni in razstavni projekti
Nadaljevali bomo s snovanjem zahtevnih študijskih razstav, ki slovensko umetnost 20. stoletja umeščajo v širši evropski kontekst. Osrednji projekti bodo:
• Onkraj akademije (2026): Mednarodna razstava samoukih umetnikov v sodelovanju z MNMU Jagodina (Srbija), Muzejem Matije Skurjenija (Hrvaška), Sammlung Zander (Nemčija) in KGLU Slovenj Gradec.
• Socialni realizem 1929–1939 (2029): Velik študijski projekt o angažirani umetnosti v Srednji Evropi v sodelovanju z MSUB Beograd in drugimi regionalnimi muzeji.

• Izmenjava z nemškimi partnerji: Razstava vzhodnonemškega slikarstva (1975–2025) v sodelovanju s samostanom Maulbronn ter razstava del Käthe Kollwitz iz zbirke v Kölnu.
2. Dediščinske mreže (EHL in Cisterscapes)
Po prejemu Znaka evropske dediščine (EHL) leta 2024 ostajamo aktivni v mreži 17 cistercijanskih samostanov iz šestih držav. Dejavnosti bodo vključevale:
• Upravljanje transnacionalne pohodniške poti "Cistercian landscapes".
• Izmenjave strokovnega kadra in programov znotraj EHL konzorcija.
• Aktivno raziskovanje za morebitno prihodnjo kandidaturo za Unescov seznam.
3. Strokovna in izobraževalna mobilnost (Erasmus+)
S pridobljeno Erasmus+ akreditacijo za področje izobraževanja odraslih, ki velja do leta 2027, bomo sistematično izvajali:
• Mobilnosti strokovnih delavcev v sorodne institucije (npr. Turčija, Češka, Danska, Nizozemska) za prenos dobrih praks.
• Nadaljevali bomo izvajanje mednarodne mobilnosti za učeče se odrasle (člane Kluba prijateljev GBJ), kar bo krepilo vključenost lokalne skupnosti v evropski prostor.
4. Kulturna diplomacija in izposoje
Status referenčnega muzeja bomo vzdrževali s kakovostno izposojo umetnin iz lastnega fonda v ugledne mednarodne ustanove, kot je bil primer izposoje del v IMMA Dublin (Irska) v letu 2024. Še naprej bomo krepili vezi z muzeji sodobne umetnosti na področju Srednje Evrope in Zahodnega Balkana.

4.2. Organizacijske usmeritve

4.2.1. Celovitost

V obdobju 2026–2030 bo fokus celovitosti prenesen na funkcionalno in vsebinsko poenotenje celotnega samostanskega kompleksa, ki se je desetletja prenavljal zgolj parcialno. V tem obdobju bi naj bil izdelan Konservatorski načrt za celoto. Osrednji temelj tega razvoja bo realizacija kohezijskega projekta Natura 2000, za katerega je bila v letu 2024 že pripravljena celotna dokumentacija (DGD, PZI in konservatorski načrt). Z vgradnjo dvigala v severozahodni (SZ) trakt in realizacijo projekta Premagovanja horizontalnih ovir na objektu bomo končno zagotovili univerzalno dostopnost vseh razstavnih prostorov za gibalno ovirane osebe, obenem pa vzpostavili sodobno vstopno točko z muzejsko trgovino, info centrom in interpretacijskim središčem.
Celovitost strokovnega delovanja bomo utrdili z nadgradnjo konservatorsko-restavratorske službe, ki je bila z zaposlitvijo strokovnjaka za polni delovni čas leta 2024 prvič sistemsko vzpostavljena. Naš cilj je izgradnja in polna tehnična oprema namenske restavratorske delavnice, ki bo nadomestila začasne prostore v pedagoškem oddelku. Dediščinsko identiteto zavoda, ki jo od leta 2024 potrjuje prestižni Znak evropske dediščine (EHL), bomo krepili skozi projekte zelenega prehoda (LED razsvetljava, avtomatiziran monitoring klime) in vključevanje hortikulturnih površin samostanskega vrta v enovit dediščinski produkt.
Za dolgoročno razvojno stabilnost in učinkovito črpanje evropskih sredstev si bomo prednostno prizadevali za podpis aneksa in podaljšanje Pogodbe o upravljanju z Ministrstvom za kulturo preko trenutnega petletnega obdobja v z ZUJIK-om omogočeno dvajsetletno obdobje, saj

zdajšnja omejitev predstavlja resno administrativno oviro za zagotavljanje zahtevane trajnosti investicijskih projektov.

4.2.2.Pocenitev stroškov

V razmerah omejenih javnih vlaganj v kulturo ostaja racionalizacija stroškov ena osrednjih prioritet poslovanja, ki jo izvajamo skozi striktno izvajanje javnih naročil, pridobivanje konkurenčnih ponudb, pogajanja in sistematičen notranji finančni nadzor. V obdobju 2026–2030 pa fokus z zgolj "zategovanja pasu" prenašamo na aktivno zniževanje stroškov preko energetskih izboljšav in zelenega prehoda.
Osrednji mejnik predstavlja projekt "(Vz)trajnost v galeriji", sofinanciran iz Sklada za podnebne spremembe, ki omogoča popolno zamenjavo potratnih svetlobnih teles s specializirano LED tehnologijo. Glede na to, da GBJ s 4.465 m² razstavnih površin sodi med največje muzeje v državi, so bili stroški električne energije v preteklosti kritični, z vpeljavo LED razsvetljave in avtomatiziranega monitoringa vlage in temperature pa načrtujemo bistveno optimizacijo porabe. K dolgoročnemu znižanju fiksnih stroškov bo prispevala tudi sklenitev ugodnejših pogodb z dobavitelji energentov (npr. GEN-I) ter sistemska posodobitev instalacij, ki bo izvedena v okviru kohezijskega projekta Natura 2000 v severozahodnem traktu.
Čeprav so specializirana muzejska svetila visok cenovni vložek, jih bomo sukcesivno vgrajevali s pomočjo donacij gospodarskih partnerjev (kot je uspešen primer sodelovanja s Krko d.d.) in s tem postopno zmanjševali breme vzdrževanja zastarele tehnične infrastrukture.

4.2.3. Povečanje prihodka

V strateškem obdobju 2026–2030 ostaja povečanje lastnih prihodkov ena od osrednjih usmeritev, vendar je njena realizacija v veliki večini pogojena z dokončanjem nujne infrastrukture, ki jo mora zagotoviti država kot lastnica objekta. Kljub temu da smo v preteklem obdobju z iznajdljivostjo in osebnim angažmajem zaposlenih lastne prihodke povečali, smo zdaj dosegli zgornjo mejo, ki jo omogočajo trenutne prostorske razmere.
Možnosti za resen preboj na področju lastnih dejavnosti so vezane na naslednje točke, ki pa so trenutno v negotovi fazi realizacije:
- Vstopno središče in muzejska trgovina (Projekt Natura 2000): Čeprav je bila v letu 2024 pripravljena celotna projektna dokumentacija (DGD in PZI), javno naročilo za začetek del do februarja 2026 še ni bilo objavljeno. Brez realizacije tega trakta galerija ostaja brez ustrezne vstopne točke, ki bi omogočala sistematično trženje muzejskih izdelkov in izdelkov z Znakom evropske dediščine (EHL).
- Rezidenčni turizem v samostanskem mlinu: Revitalizacija mlina, ki je ključna za zmanjšanje stroškov nastanitev in razvoj nove ponudbe, je trenutno zastala zaradi pogojev Zavoda za varstvo kulturne dediščine (ZVKD). Zaradi etnoloških omejitev, ki se ne skladajo z galerijsko dejavnostjo, smo uspeli realizirati le idejno zasnovo, nadaljnji razvoj pa bo mogoč le ob iskanju alternativnih rešitev v dialogu z lastnikom. Predvidevam, da bomo z ZVKD OE NM in predstavniki MK v tem obdobju iskali takšne kompromise glede namembnosti objekta, ki bi upoštevali etnološke omejitve zavoda, a hkrati omogočili delovanje rezidenčnega programa in razvoj Galerije Božidar Jakac.

- Muzejska kavarna in vinska klet: Kljub temu da galerija že več kot desetletje opozarja na nujnost ureditve samostanske kleti s kavarno in da smo v letu 2025 dosegli naročilo za obnovitev gradbenega dovoljenja s strani MK, za obnovo še vedno ni nekih resnih zagotovil. Tudi ta prostor je eden ključnih za razvoj občinstva, sinergije z lokalnimi pridelovalci in dvig kakovosti organizacije porok, kjer sicer beležimo upad števila dogodkov.
- Administrativne ovire (Pogodba o upravljanju):
Ključna sistemska ovira ostaja petletna omejitev Pogodbe o upravljanju, ki galeriji onemogoča samostojno kandidiranje na kohezijskih skladih, ki zahtevajo petletno vzdržnost po zaključku investicije. Kljub sprejetju Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK-I), ki omogoča podaljšanje tega obdobja na 20 let, še nimamo podpisa Aneksa k pogodbi o upravljanju z Ministrstvom za kulturo.
Cilji 2026–2030 (prilagojeni realnim zmožnostim):
- Vzdrževanje doseženega deleža lastnih prihodkov in njihovo zmerno povečanje le v primeru dejanskega začetka gradbenih del na SZ traktu.
- Aktivno spodbujanje Ministrstva za kulturo k objavi javnih naročil za projekte, ki so že dokumentacijsko pripravljeni (*Natura 2000*).
- Iskanje kompromisnih rešitev z ZVKD glede namembnosti mlina, ki bi omogočile vsaj delno funkcionalnost prostora.
- Prilagoditev ponudbe porok in dogodkov trenutnim infrastrukturnim omejitvam, ob hkratnem vztrajanju pri nujnosti investicije v kavarno in klet.
Brez aktivne podpore države pri prenovi in dolgoročnejše ureditve upravljavskih razmerij bo GBJ težko postala samostojnejša pri ustvarjanju prihodkov, projekt *Cisterscapes* pa bo brez funkcionalnih prostorov za obiskovalce ostal zgolj na ravni strokovnega mreženja, brez želenih ekonomskih učinkov.

4.2.4. Viri financiranja

V zadnjih letih vsled dvigovanja kvalitete lastnih programov dvigujemo pojavnost GBJ v medijih in s tem tudi splošno prepoznavnost, ki nekoliko dviguje tudi večanje sponzorskih vložkov, ki pa nikakor niso odvisna zgolj od teh dejavnikov. Delež financiranja javne službe s strani ustanoviteljev in Ministrstva za kulturo ostaja zadnje desetletje na približno enaki ravni. Sicer smo zadnja leta zadovoljni z oceno, ki smo jo prejeli s strani strokovne komisije in cilj je, da kompleksne mednarodne razstavne projekte še nadgrajujemo, pa vendarle pogrešamo bolj sistematičen pristop na ravni države, ki bi zakonsko opredelila kadrovsko in finančno sistemizacijo slovenskih muzejev glede na zgodovino, vpliv, pomembnost, velikost fonda muzealij, ki ga muzej hrani, velikost razstavnih površin in podobnih drugih merljivih parametrov.

4.2.5. Promocija

V obdobju 2026–2030 bo promocija temeljila na optimizaciji razpoložljivih sredstev skozi strateška partnerstva in sistemsko mreženje. Naš cilj je utrditi prepoznavnost Galerije Božidar Jakac (GBJ) kot osrednje kulturne destinacije, ki povezuje vrhunsko likovno umetnost z izjemno arhitekturno in naravno dediščino.

Ključni stebri promocijske dejavnosti:
• Medijska prisotnost in zunanje oglaševanje: Poleg tiskanih vabil in brošur preko spletne aplikacije MailChimp mesečno pošiljamo novice in obvestila o dogodkih v elektronski obliki in elektronska vabila po bazi elektronskih naslovov.Nadaljujemo z načrtnim, s pogodbami opredeljenim sodelovanjem z lokalnimi in nacionalnimi mediji. Vrhunce razstavne sezone bomo podprli s plakatiranjem v večjih mestnih središčih preko sistema TAM-TAM.
• Sinergijsko povezovanje: Ključni premik v promociji bo vključevanje v skupne oglaševalske kampanje znotraj združenj Gradovi Posavja in Zgodovinska mesta Slovenije. Preko slednjega bomo izkoristili neposredno navezavo na dejavnosti Slovenske turistične organizacije (STO) za doseganje večje vidnosti na tujih trgih.
• Sistematičen prodor na hrvaški trg: Zaradi geografske bližine in močnih institucionalnih vezi (npr. MSU Zagreb) ostaja Zagreb naš prednostni tuj trg. Promocijo bomo tam izvajali sistematično, s pomočjo izbrane zagrebške agencije in skozi vsebinske izmenjave projektov.
• Digitalni kanali in blog: Promocijo na družbenih omrežjih (Facebook, Instagram) bomo nadgradili z vsebinami na novi spletni strani (vzpostavljeni leta 2024). Blog GBJ ostaja osrednji kanal za podajanje poglobljenih strokovnih vsebin, ki krepijo ugled blagovne znamke med strokovno in zainteresirano javnostjo.
• Dediščinske oznake: Pri dediščinskih promocijskih aktivnostih bomo izpostavljali Znak evropske dediščine (EHL), ki ga je galerija prejela leta 2024, s čimer bomo krepili mednarodno kredibilnost zavoda

4.3. Investicije

V novem obdobju 2026–2030 se fokus investicij seli na celovito revitalizacijo in funkcionalno posodobitev kompleksa, ki ostaja ključni pogoj za preobrazbo Galerije Božidar Jakac (GBJ) v sodoben, vsem dostopen dnevni center za obiskovalce, kjer se uresničuje slogan "Prostor, kjer kultura sreča naturo". Ker je stavbni kompleks nekdanjega samostana (EŠD 265) v državni lasti, je izvedba vseh večjih investicij v celoti odvisna od investicijske dinamike Ministrstva za kulturo kot lastnika objekta.
Prednostne naloge investicijskega vzdrževanja in obnove so:

- Prva prioriteta: Realizacija kohezijskega projekta Natura 2000 (SZ trakt), kot enega najpomembnejših infrastrukturnih projektov v zgodovini galerije. Za projekt »Obnova kulturne dediščine za interpretacijo Nature 2000« je bila v letu 2024 že pripravljena celotna dokumentacija (DGD, PZI in konservatorski načrt za območje prenove). Investicija, ki vključuje vgradnjo dvigala za univerzalno dostopnost, ureditev sodobne muzejske trgovine, info centra in interpretacijskega središča, je dokumentacijsko pripravljena na začetek del. Galerija Božidar Jakac (GBJ) se nadeja čimprejšnje objave javnega naročila za izvedbo gradbeno-obrtniških del, saj gre za ključno investicijo, ki bo omogočila transformacijo galerije v sodoben dnevni center za obiskovalce.
- Druga prioriteta: Ureditev muzejske kavarne v vinski kleti. Ureditev vinske kleti s kavarno ostaja nerealiziran strateški cilj, kljub pripravljeni dokumentaciji iz leta 2019. Ker je gradbeno dovoljenje v letu 2024 poteklo smo v letu 2025 dosegli prenova dokumentacije in ponovno vložitev dokumentacije za izdajo gradbenega dovoljneja, saj prostor predstavlja nujno infrastrukturo za partnerske sinergije z lokalnimi pridelovalci in dvig kakovosti

ponudbe (npr. poroke, dogodki), ter dolgoročni razvoj, ki bi z ureditvijo stavbe, parkovnih površin in nadgradnjo bivalnih enot močno dvignil kvaliteto ponudbe za obiskovalce.

- Tretja prioriteta: Parkovne površine in hortikultura (Samostanski vrt) Z vključitvijo dodatnih zemljišč t. i. "hortikulture" v upravljanje GBJ v letu 2024 smo zaradi omejenih sredstev lastnika za investicijsko vzdrževanje revitalizacijo vrta poskušali urediti preko regionalnih razpisov RRA Posavje, kjer smo bili uspešni. Zagata, ki jo je potrebno rešiti je način izvedbe. S tem se odpira možnost za celovito ureditev vplivnega območja samostana. Investicije bodo usmerjene v: Sanacijo propadajočega obzidja drevesnice in revitalizacijo samostanskega vrta, ureditev poti in prostorov za manjše prireditve, programe čuječnosti, land-art delavnice, kar neposredno podpira projekt *Natura 2000* in *Cisterscapes* z Znakom evropske dediščine. V tem kontekstu moramo razmišljati in iskati rešitve tudi za rezidenčne programe in iskati alternativne rešitve revitalizacije samostanskega mlina v rezidenčne kapacitete, ki je trenutno zastala zaradi konservatorskih pogojev ZVKDS glede etnološke namembnosti. V strateškem obdobju bomo tako še naprej iskali kompromisno rešitev za mlin v dialogu z lastnikom in ZVKDS. Kot nadomestno možnost za vzpostavitev rezidenčnih kapacitet bomo preučili možnost ureditve podstrešja nad zbirko Franceta Kralja oziroma v prostorih nad bodočo kavarno. Ta rešitev bi umetnikom in raziskovalcem omogočila bivanje znotraj samega kompleksa, kar bi povečalo produkcijsko moč galerije.
- Četrta prioriteta: Vzpostavitev muzejske restavratorske delavnice. Z zaposlitvijo restavratorja za polni delovni čas se je izkazala nujna potreba po namenskem in profesionalno opremljenem prostoru za restavriranje. Trenutna začasna ureditev v pedagoških prostorih dolgoročno ni primerna za izvajanje kompleksnejših posegov na nacionalno pomembnem likovnem fondu in lesenih skulpturah Forma vive. Investicija v opremo in ureditev delavnice ostaja ključna za strokovno samostojnost zavoda.

Sistemski pogoj: Za dolgoročno uspešnost investicij je ena nujnih razrešitev zagate s Pogodbo o upravljanju, ki mora slediti posodobljenemu ZUJIK-u in presegati petletno omejitev, da bo GBJ lahko samostojno kandidirala na kohezijskih skladih z zahtevano dolgotrajno vzdržnostjo projektov.

4.4. Kadrovski načrt

Podlaga za kadrovski načrt za obdobje 2026–2030 sta Pravilnik o sistemizaciji delovnih mest v GBJ in Kadrovski načrt za leto 2025. Pri načrtovanju sledimo viziji *Nacionalne strategije za muzeje in galerije 2024–2028*, ki napoveduje uskladitev kadrovskih sestavov glede na velikost zbirk in razstavnih površin in posodabljanje kadrovskih načrtov z vključitvijo novih delovnih mest in usposabljanje obstoječega osebja za nove poklice, ki se odpirajo s sodobnim razvojem muzejskega sektorja: kustosov za digitalne vsebine, oblikovalcev izkušenj obiskovalcev, strokovnjakov za digitalno komunikacijo, skrbnikov digitalnih zbirk in drugih.

V Galeriji Božidar Jakac (GBJ) je trenutno zaposlenih 18 javnih uslužbencev (16 financira Ministrstvo za kulturo, 2 pa Občina Kostanjevica na Krki za potrebe TIC-a). Čeprav nam je v preteklem obdobju uspelo kadrovsko strukturo delno pomladiti in strokovno izpopolniti, zavod glede na 4.465 m² razstavnih površin in fond z več kot 10.000 enotami ostaja kadrovsko

podhranjen v primerjavi s sorodnimi institucijami v Sloveniji in tujini, kjer se normativi gibljejo med 25 in 30 zaposlenimi.
Strateške prioritete na področju kadrov 2026–2030:
• Utrjevanje konservatorsko-restavratorske službe: Z zaposlitvijo restavratorja za nedoločen čas leta 2024 smo dvignili standard oskrbe nacionalno pomembnega fonda in Parka skulptur Forma viva. V novem obdobju smo zagotovili dodatno pomoč (muzejski tehnik), ki pa bo zopet razpet med službo za dokumentacijo in konservatorsko-restavratorsko službo, zlasti ob povečanem obsegu mednarodnih izposoj in transportov, ki zahtevajo nenehno prisotnost restavratorja in dokumentalista.
• Strokovna zapolnitev vrzeli v knjižnici in IT sektorju:
◦Skladno z Zakonom o knjižničarstvu (ZKnj-1) moramo nujno zagotoviti strokovnega knjižničarja, saj galerija trenutno ne izpolnjuje pogoja o številu strokovnih delavcev za specializirane knjižnice.
◦ Zaradi kompleksnih digitalnih sistemov varovanja, lastnih strežnikov in intenzivne digitalizacije (projekt Natura 2000, LLM modeli) je nujna sistemizacija delovnega mesta IT informatika, kar trenutno rešujemo z zunanjimi izvajalci.
• Krepitev kustodiata in dokumentacije: Za sistematično delo z zbirkami in pripravo zahtevnih mednarodnih razstav (npr. *Socialni realizem 2029*) zavod nujno potrebuje vsaj še enega kustosa, specializiranega za umetnost 20. stoletja. Prav tako bomo skušali stabilizirati delovno mesto v dokumentacijskem centru, da ta ne bi zgolj interventno reševal najnujnejših del.
• Nadomeščanje upokojitev in reorganizacija: Po uspešnem nadomestilu računovodkinje (2024) in muzejske vodnice, se bomo v prihodnje soočali z novimi upokojitvami. Manko vodniškega kadra bomo še naprej skušali reševati preko javnih del in usposabljanja na delovnem mestu (ZRSZ), vendar si bomo prizadevali, da te oblike pomoči postopoma preidejo v redne zaposlitve.
Zavod bo še naprej spodbujal strokovno izobraževanje in mobilnost zaposlenih preko programa Erasmus+, kar ključno prispeva h kompetencam kadra v razmerah, ko je regijski bazen strokovnjakov majhen. Cilj ostaja uravnotežena zastopanost strokovnih, tehničnih in upravnih kadrov, ki bodo sposobni upravljati z GBJ kot sodobnim in vključujočim dnevnim centrom za obiskovalce.

Predvidene upokojitve glede na izpolnjene pogoje: Leto	Število oseb in tarifni razred
2025	1 oseba, III. tarifni razred
2026	/
2027	/
2028	1 oseba, V. tarifni razred
2029	/
2030	/

5. Dolgoročni cilji in kazalniki

5.1. Prostorski

Za dosego celostne podobe samostanskega kompleksa in njegove polne funkcionalnosti kot sodobnega muzeja bo v obdobju 2026–2030 nujno premostiti vrzel med pripravljeno dokumentacijo in dejansko gradbeno realizacijo. Naš dolgoročni cilj ostaja vzpostavitev dnevnega centra za obiskovalce, ki po vzoru vrhunskih evropskih institucij (npr. GASK v Kutni Gori na Češkem, The Louisiana Museum, Humlebæk na Danskem ali Kröller-Müller Museum, Otterlo, Gelderland na Nizozemskem) pod eno streho združuje vrhunsko umetnost, dediščinsko izkušnjo in visoke standarde gostoljubja.
Glavne prioritete prostorskega razvoja:
• Realizacija projekta Natura 2000 (SZ trakt): To je osrednji prostorski mejnik, ki bo z vgradnjo dvigala končno zagotovil ustavno pravico do dostopnosti gibalno in senzorno oviranim obiskovalcem. Projekt, za katerega je bila v letu 2024 končana vsa dokumentacija (DGD, PZI, konservatorski načrt), vključuje še sodobno muzejsko trgovino, info-center, interpretacijsko središče Nature 2000 ter varnejši dostop do depojev in cerkvenega stolpa.
• Vzpostavitev muzejske kavarne in vinske kleti: Ureditev samostanske kleti v interpretacijski del s kavarno ostaja nujna prioriteta za dvig standarda obiskovalcev. Prostor načrtujemo tako, da bo dolgoročno omogočal preobrazbo v restavracijo, kar bo podprlo vizijo GBJ kot celodnevne destinacije "Prostor, kjer kultura sreča naturo".
• Revitalizacija samostanskega vrta (hortikultura): Z vključitvijo dodatnih zemljišč drevesnice v upravljanje GBJ leta 2024 načrtujemo celovito ureditev južnega vplivnega območja. Prostor bomo preko regionalnih projektov in sodelovanja z Biotehnično fakulteto preoblikovali v parkovno površino za programe čuječnosti, land-arta in vključitev v transnacionalno pot Cisterscapes.
• Reševanje rezidenčnih kapacitet: Ker je projekt mlina trenutno zastal zaradi zahtev ZVKDS glede etnološke namembnosti, bomo poleg iskanja kompromisnih rešitev za mlin kot alternativo preučili ureditev podstrešnih prostorov nad zbirko Franceta Kralja oziroma nad bodočo kavarno.
• Dokončanje funkcionalnih prostorov in posodobitev načrtov: Dolgoročno je potrebno dokončati prostore stare prelature in opatove dvorane ter skleniti arkadni hodnik v celoto. Nujna je tudi posodobitev Generalnega načrta celostne prenove, saj so se konservatorski in muzejski standardi od leta 1998 bistveno spremenili.

Cilji in kazalniki:

- *Število obnovljenih in funkcionalno urejenih prostorov (prioriteta SZ trakt in klet).*
- *Vzpostavitev in polna oprema namenske konservatorsko-restavratorske delavnice (prehod iz začasnih v stalne prostore).*
- *Zagotovitev univerzalne dostopnosti (dvigalo) in premostitev horizontalnih pragov po etažah za ranljive skupine.*
- *Kakovostno izvajanje tekočega vzdrževanja.*
- *Popolna zamenjava svetil z LED tehnologijo v vseh razstaviščih do leta 2030.*
- *Vzpostavitev avtomatiziranega digitalnega monitoringa mikroklime v depojih in razstaviščih za varovanje nacionalnega fonda.*
- *Doseganje standardov Znaka evropske dediščine (EHL) skozi urejenost samostanske krajine in vrta.*

- *Kakovost tekočega vzdrževanja in protipotresne varnosti celotnega kompleksa v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo.*
- *Nadgrajevanje sistemov varovanja.*
- *Sistematično ukrepanje in zaščita umetnin ob naravnih in drugih nesrečah.*
- *Povečanje deleža lastnih prihodkov na račun nove muzejske trgovine in kavarne.*

5.2. Kadrovski

Dolgoročni cilj kadrovske politike GBJ je prehod iz faze »interventnega reševanja kadrovskih vrzeli« v fazo trajnostnega razvoja visoko strokovne ekipe, ki bo sposobna upravljati z enim največjih in najpomembnejših umetnostnih kompleksov v širši regiji. Strategija kadrovanja sledi viziji GBJ kot vključujočega dnevnega centra za obiskovalce in temelji na štirih razvojnih stebrih:

1. Profesionalizacija in uskladitev z nacionalnimi ter evropskimi normativi: Naš dolgoročni cilj ostaja doseganje minimalnih kadrovskih normativov (25–30 zaposlenih), ki so značilni za primerljive evropske institucije, s katerimi GBJ redno sodeluje. Strateško si bomo prizadevali, da Ministrstvo za kulturo prepozna GBJ kot institucijo nacionalnega pomena z ustrezno sistemsko zasedbo strokovnih mest, ki ne bodo več temeljila na minimalnih standardih, temveč na dejanskem obsegu razstavnih površin (4.465 m²) in fondu, ki presega 10.000 enot.
2. Implementacija novih muzejskih poklicev in digitalnih kompetenc: Skladno z *Nacionalno strategijo za muzeje in galerije 2024–2028* bomo v naslednjem desetletju sistematično uvajali nove poklicne profile, ki jih zahteva sodoben razvoj sektorja. To vključuje:
• Kustose za digitalne vsebine in skrbnike digitalnih zbirk: Zaradi projektov, kot sta *Natura 2000* in uporaba *LLM sistemov*, postaja upravljanje digitalne dediščine enakovredno fizični hrambi.
• Oblikovalce izkušenj obiskovalcev (Visitor Experience Designers): Za uresničitev koncepta »dnevnega centra« potrebujemo strokovnjake, ki bodo povezovali umetnostne vsebine s potrebami sodobnega obiskovalca (čuječnost, land-art, inkluzija).
3. Mednarodna mobilnost in kroženje znanja (Erasmus+): Dolgoročna strategija temelji na izkoriščanju Erasmus+ akreditacije do leta 2027 in njene podaljšave. Zaposleni v GBJ bodo delovali kot del mednarodnega strokovnega bazena; s rednimi mobilnostmi v sorodne institucije (Nemčija, Italija, Češka, Irska) bomo v lokalno okolje prenašali najsodobnejše prakse konserviranja lesa, interpretacije krajine (mreža *Cisterscapes*) in dela z ranljivimi skupinami.
4. Mentorska piramida in stabilnost po generacijski menjavi: Po končanem ciklu generacijskih menjav v letih 2024–2025 (računovodstvo, uprava, del kustodiata) bomo vzpostavili sistem notranjega mentorstva. Strateški cilj je, da vsaka ključna služba (restavratorska, dokumentacijska, pedagoška) razvije piramidalno strukturo (nosilec–asistent–študent/pripravnik), kar bo preprečilo izgubo institucionalnega spomina ob upokojitvah in zagotovilo stabilnost pri vodenju večletnih mednarodnih projektov.

Cilji in kazalniki:

- *Kadrovska uravnoteženost.*
- *Sistemska rešitev statusa knjižnice in IT službe: Do leta 2030 vzpostaviti delovni mesti strokovnega knjižničarja (skladno z ZKnj-1) in IT informatika.*
- *Delež zaposlenih z opravljenimi specializiranimi usposabljanji v tujini: Vsaj 70 % strokovnega osebja vključenega v mednarodne izmenjave v enem petletnem ciklu.*

- *Število opravljenih ur strokovne prakse in mentorstva: Ohranjanje standarda nad 400 ur letno, s ciljem vzgoje lastnih bodočih kadrov iz lokalnega in regionalnega okolja.*
- *Uspešen prenos znanj in veščin med generacijami.*
- *Uvedba rednih letnih razvojnih razgovorov: Spremljanje kompetenčne rasti zaposlenih in usklajevanje njihovih nalog z novimi muzejskimi trendi*
- *Redno izvajanje spremljanja dela – izvajanje rednih letnih razgovorov in ocen uspešnosti ter omogočanje napredovanj.*
- *Zagotavljanje zdravja na delovnem mestu s ciljem boljše delovne sposobnosti in zmanjšanja bolniških odsotnosti z dela.*

5.3. Programski

Dolgoročna programska strategija Galerije Božidar Jakac temelji na preobrazbi iz regionalnega muzeja v mednarodno referenčno središče za raziskovanje in interpretacijo modernizma ter sodobnih umetniških praks. Naša vizija presega zgolj razstavno dejavnost; GBJ gradimo kot vključujoč dnevni center za obiskovalce, kjer se pod sloganom »Prostor, kjer kultura sreča naturo« prepletajo vrhunska umetnost, zgodovinska dediščina in trajnostni življenjski slog.
Dolgoročne usmeritve so zasnovane na štirih vsebinskih stebrih:
1. Mednarodna znanstveno-raziskovalna odličnost: Naša vizija je trajna integracija slovenske umetnosti v mednarodni umetnostni kanon. Programsko se bomo dolgoročno pozicionirali kot ključni strokovni sogovornik v srednjeevropskem prostoru za obdobje med obema vojnama (ekspresionizem, nova stvarnost, socialni realizem). S sistematičnim mreženjem z evropskimi institucijami bomo snovali kompleksne študijske razstave, ki slovensko dediščino obravnavajo komparativno in jo promovirajo v tujini.
2. Dialog med tradicijo in sodobnostjo (Aktualizacija zbirk): Stalne zbirke nacionalnega pomena bodo ostale živo jedro muzeja, ki ga bomo nenehno aktualizirali skozi projekte. Naša dolgoročna usmeritev je vzpostavljanje dialoških razstav, kjer sodobna produkcija (intermedijska umetnost, fotografija, kiparstvo) vstopa v vsebinsko soočenje z modernizmom, s čimer obiskovalcem nudimo nove interpretativne ključe za razumevanje preteklosti in sedanjosti.
3. Holistična izkušnja in participativni muzej: V duhu »muzeja 21. stoletja« bomo razvijali programe, ki naslavljajo dobrobit posameznika. Dolgoročna usmeritev vključuje programe čuječnosti v galeriji in Parku skulptur Forma viva, ki umetniško izkušnjo povezujejo z mentalnim sproščanjem in ekološko zavestjo. Kot nosilci Znaka evropske dediščine (EHL) bomo skozi mrežo Cisterscapes razvijali interdisciplinarne vsebine, ki povezujejo kulturno krajino, sakralno arhitekturo in sodobni land-art.
4. Digitalna odprtost in demokratizacija znanja: Dolgoročni cilj je vzpostavitev modela »odprtih depojev« preko napredne digitalizacije (3D skeniranje, LLM sistemi). S pomočjo interaktivnih orodij bomo javnosti omogočili dostop do sicer skritih fondov in arhivov, s čimer bomo GBJ preoblikovali v prostor, kjer je strokovno znanje dostopno, igrificirano in prilagojeno novim generacijam digitalnih uporabnikov.
skulptur projekta Re/Forma Viva, kjer bomo poskušali metodologijo prenesti na fond skulptur.

Cilji in kazalniki:

- *Status nacionalnega referenčnega centra: Utrjevanje vloge pooblaščenega muzeja s statusom, ki ustreza velikosti fonda in mednarodnemu ugledu.*
- *Kontinuirana mednarodna izmenjava: Vsaj en večji kooperacijski projekt s tujino v dveh letih (gostovanje GBJ v tujini ali tujih zbirk v GBJ).*
- *Univerzalna dostopnost in inkluzija: Doseganje pogojev za polno fizično in senzorno dostopnost vseh razstavišč po zaključku investicij v SZ traktu.*
- *Sinergija kulture in turizma: Povečanje deleža tujih obiskovalcev in individualnih gostov na račun celovite ponudbe »dnevnega centra« (vrt, kavarna, restavracija).*
- *Trajnostna stabilnost: Uspešna izvedba projektov zelenega prehoda in ohranjanje standardov okoljske odgovornosti pri upravljanju spomenika.*
- *Ta vizija Galerijo Božidar Jakac utrjuje kot dinamično, strokovno in vključujočo institucijo, ki v edinstvenem sožitju z naravo varuje in soustvarja evropski kulturni prostor.*

6. Uveljavitev strateškega načrta

Strateški načrt Galerije Božidar Jakac se izteče konec decembra 2025. Glavni zastavljeni cilji strateškega načrta (razen investicijskih vlaganj v obnovo kompleksa) iz preteklega obdobja so bili uresničeni.
Skladno z Odlokom o ustanovitvi javnega zavoda Galerija Božidar Jakac, (Ur. list RS, štev. 108/2003S) s sprejetjem tega dokumenta s strani direktorja, danega soglasja Sveta zavoda, z dne 19.2.2026,) in po pridobljenem mnenju Ministrstva za kulturo RS (skladno s 35. členom ZUJIKA-a, Ur. list RS, št. 111/2013) z dnem, 05.03.2026 stopi dokument v veljavo in se začne novo 5-letno obdobje v delovanju javnega zavoda z osnovnimi parametri.

Goran Milovanović,
direktor